

Практичний інструмент для опікунів

Процедура надання притулку

Практичний інструмент для опікунів

Процедура надання притулку

Жовтень 2023 року

19 січня 2022 року Європейське бюро з питань надання притулку (EASO) стало Агентством Європейського Союзу з питань надання притулку (EUAA). Усі посилання на EASO, продукти й органи EASO треба розуміти як посилання на EUAA.

Документ укладено у вересні 2023 року

Ані Агентство Європейського Союзу з питань надання притулку (EUAA), ані Агентство Європейського Союзу з основних прав (FRA), ані будь-яка особа, що діє від імені EUAA або FRA, не несе відповідальності за використання інформації, що міститься в цій публікації.

Люксембург: Відділ публікацій офіційних видань Європейського Союзу, 2025

PDF ISBN 978-92-9410-336-9 doi:10.2847/46739 BZ-03-23-315-UK-N

© Агентство Європейського Союзу з питань надання притулку (EUAA), 2023, і Агентство Європейського Союзу з основних прав (FRA), 2025

Обкладинка: Monkey Business © AdobeStock

Відтворення дозволено за умови повідомлення про джерело. Для будь-якого використання або відтворення фотографій чи інших матеріалів, на які не розповсюджується авторське право EUAA або FRA, необхідно отримати дозвіл безпосередньо від власників авторських прав.

Про цю серію документів

Агентство Європейського Союзу з надання притулку (EUAА) та Агентство Європейського Союзу з основних прав (FRA) спільними зусиллями розробили серію практичних інструментів для опікунів дітей без супроводу, які потребують міжнародного захисту. Мета цих інструментів полягає в тому, щоб допомогти опікунам виконувати їхні щоденні завдання й обов'язки під час процедури надання притулку, зокрема під час процедури, передбаченої Регламентом (ЄС) № 604/2013 (Дублінський регламент III) ⁽¹⁾, і процедури надання тимчасового захисту. У серії практичних інструментів розглянуті такі теми:

- тимчасовий захист;
- ознайомлення з процедурою надання міжнародного захисту;
- процедура надання притулку;
- транснаціональні процедури.

Чотири буклети доповнюють один одного.

Ці практичні інструменти були розроблені, щоб опікуни могли надавати детальнішу інформацію й кращу підтримку дітям під час процедури й тим самим допомагати їм краще зрозуміти важливість відповідних кроків. Також діти матимуть можливість брати активну участь у процедурі та приймати обґрунтовані рішення.

Ефективне функціонування систем опіки має важливе значення для забезпечення інтересів і прав дитини. Опікуни мають слідкувати за тим, щоб будь-які юридичні, соціальні, медичні й психологічні потреби дитини задовольнялися протягом усієї конкретної процедури, доки не буде прийнято рішення щодо подальшого довготривалого перебування дитини в країні.

Готуючись до розробки цих практичних інструментів, агентства EUAА та FRA спільно з Європейською мережею опікунства здійснили швидке оцінювання потреб, щоб визначити цілі й теми, які мають бути розглянуті в цих інструментах.

З огляду на цільову групу цієї серії, інструменти були розроблені на основі посібника з опіки FRA та Європейської комісії ⁽²⁾ і узгоджені з навчальними модулями FRA для опікунів ⁽³⁾, а також зі створеною EUAА програмою підготовки ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ [Регламент \(ЄС\) № 604/2013](#) Європейського Парламенту та Ради від 26 червня 2013 року про встановлення критеріїв і механізмів визначення держави-члена, відповідальної за розгляд заяви про міжнародний захист, поданої в одній із держав-членів громадянином третьої країни або особою без громадянства (в новій редакції), (OJ L 180, 29.06.2013).

⁽²⁾ FRA та Європейська комісія, [Guardianship for children deprived of parental care – A handbook to reinforce guardianship systems to cater for the specific needs of child victims of trafficking](#) [Опіка над дітьми, позбавленими батьківського піклування – Довідник із систем опікунства для врахування особливих потреб дітей, які стали жертвами торгівлі людьми], 30 червня 2014 р.

⁽³⁾ Вебсайт електронного навчання FRA доступний за адресою: <https://e-learning.fra.europa.eu/>.

⁽⁴⁾ Навчальний каталог EUAА доступний за адресою: <https://euaa.europa.eu/training-catalogue>.

Зміст

Список скорочень.....	5
Про цей інструмент	6
1. Процедура надання притулку та ваша роль як опікуна	7
1.1. Як виглядає процедура надання притулку?	7
1.2. Гарантії справедливої та ефективної процедури	8
Ваша роль як опікуна	9
2. Доступ до процедури надання притулку.....	14
2.1. Складання заяви про надання міжнародного захисту.....	15
Ваша роль як опікуна	16
2.2. Реєстрація заяви про надання міжнародного захисту.....	17
Ваша роль як опікуна	19
2.3. Подання заяви про надання міжнародного захисту	20
Ваша роль як опікуна	21
2.4. Що робити, якщо вік дитини є сумнівним?.....	23
Ваша роль як опікуна	23
3. Право на гідне життя під час процедури надання притулку	25
3.1. Умови прийому.....	25
Ваша роль як опікуна	27
3.2. Затримання незаконних мігрантів.....	28
Ваша роль як опікуна	30
4. Етап розгляду	31
4.1. Етап прийнятності для розгляду (не є обов'язковим).....	31
Ваша роль як опікуна	32
4.2. Особиста співбесіда	32
Ваша роль як опікуна	34
4.3. Процес прийняття рішення та повідомлення	36
Ваша роль як опікуна	38
5. Як подати апеляцію щодо негативного рішення	39
Ваша роль як опікуна	40
6. Що ви можете зробити, коли ситуація розгортається не так, як очікувалося?.....	41
Додаток 1. Додаткові ресурси	44
Список ілюстрацій	48

Список скорочень

Скорочення	Визначення
APD	Директива про процедури надання притулку — Директива 2013/32/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 червня 2013 року про загальні процедури надання та позбавлення міжнародного захисту (в новій редакції)
CRC	Конвенція ООН про права дитини
EUAA	Агентство Європейського Союзу з питань надання притулку
FRA	Агентство Європейського Союзу з основних прав
RCD	Директива про умови прийому — Директива 2013/33/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 червня 2013 року, що встановлює стандарти прийому осіб, які подали заяву про надання міжнародного захисту (в новій редакції)
Держави-члени	Країни-члени ЄС
УВКБ ООН	Управління Верховного комісара ООН у справах біженців

Про цей інструмент

Законодавство ЄС передбачає призначення представника для дітей без супроводу дорослих, які звертаються за міжнародним захистом ⁽⁵⁾. Опікуни повинні бути кваліфікованими і підготовленими для роботи з широким спектром законів і процедур, що регулюють питання притулку, міграції та інші питання, з якими їм, можливо, доведеться мати справу ⁽⁶⁾.

Мета цього буклету — надати підтримку опікунам, призначеним дітям для допомоги у процедурі надання притулку. Буклет містить огляд процедури надання притулку з особливим акцентом на дітей, а також опис гарантій, що надаються процедурою надання притулку, і вашої ролі як опікуна на різних етапах процесу надання притулку. Також присутній розділ про те, що робити в неочікуваних ситуаціях або якщо вік заявника є сумнівним.

У посібнику наведено блоки з практичними порадами для опікунів і додатковими матеріалами для читання.

Відмова від відповідальності

Цей інструмент був розроблений під час реформування Загальноєвропейської системи надання притулку відповідальними органами ЄС. Однак на момент розробки зазначені інструменти були доступні лише як пропозиції, а не як остаточні й прийняті правові документи. Тому цей посібник був створений на основі інструментів Загальноєвропейської системи надання притулку, що були юридично чинними на момент його розроблення.

Наведена у ньому інформація була досліджена, оцінена й проаналізована з максимальною ретельністю, але цей документ не претендує на вичерпність.

⁽⁵⁾ Стаття 25 [Директиви 2013/32/ЄС](#) Європейського Парламенту та Ради від 26 червня 2013 року про загальні процедури надання та позбавлення міжнародного захисту (в новій редакції), (OJ L 180/60, 29.06.2013) (APD).

⁽⁶⁾ Для отримання додаткової інформації зверніться до Агентства Європейського Союзу з основних прав (FRA) та Європейської Комісії, [Guardianship for children deprived of parental care — A handbook to reinforce guardianship systems to cater for the specific needs of child victims of trafficking](#) [Опіка над дітьми, позбавленими батьківського піклування – Довідник із систем опікунства для врахування особливих потреб дітей, які стали жертвами торгівлі людьми], 2015.

1. Процедура надання притулку та ваша роль як опікуна

1.1. Як виглядає процедура надання притулку?

Процедура надання притулку — це процес, за допомогою якого держави-члени ЄС визначають, чи потребує особа міжнародного захисту.

У контексті ЄС міжнародний захист (або притулок) надається у формі статусу біженця та статусу допоміжного захисту ⁽⁷⁾. Щоб дізнатися більше про визначення цих статусів, зверніться до інструменту для опікунів «Ознайомлення з процедурою надання міжнародного захисту» з цієї серії ⁽⁸⁾.

Потреба в міжнародному захисті може виникнути через ризик переслідування або заподіяння серйозної шкоди на підставі таких обставин:

- події, що відбулися під час перебування заявника в країні походження; та/або
- події, що відбулися після того, як заявник залишив свою країну походження (називаються потребами, що виникають *на місці*). У цьому випадку потреба в міжнародному захисті може виникнути, коли фізична особа вже перебуває на території держави-члена.

Процедуру надання притулку можна розділити на етапи:

1. Доступ до процедури.
2. Дублінська процедура, щоб встановити, яка держава-член несе відповідальність за розгляд заяви про надання міжнародного захисту.
3. Етап розгляду.
4. Етап апеляції.

У цьому буклеті описані етапи 1, 3 і 4. Процедура визначення того, яка держава-член ЄС має розглядати заяву про надання притулку, розглядається в документі EUAA-FRA, [*Practical Tool for Guardians – Transnational procedures in the framework of international protection*](#) [Практичний посібник для опікунів – Транснаціональні процедури в межах міжнародного захисту], 2023.

⁽⁷⁾ Стаття 2, пункт (i) Директиви APD.

⁽⁸⁾ EUAA-FRA, [*Practical Tool for Guardians – Introduction to international protection*](#), [Практичний посібник для опікунів – Ознайомлення з процедурою надання міжнародного захисту], жовтень 2023 р.

Рисунок 1. Основні етапи процедури надання притулку**Ключ**

Зелений: доступ до процедури

Білий: Дублінська процедура (якщо застосовно)

Синій: етап розгляду

Червоний: етап апеляції (якщо застосовно)

1.2. Гарантії справедливої та ефективної процедури

Кожна особа, яка прибуває до ЄС і шукає міжнародного захисту, має право на відповідний розгляд своїх потреб у міжнародному захисті. Ситуація таких людей може бути особливо складною, оскільки вони опиняються в чужому середовищі, стикаються з мовними і культурними бар'єрами, а також психологічними й іншими перешкодами. Деякі з них зазнали травм.

Тому процедурні гарантії необхідні для забезпечення справедливої та ефективної процедури надання притулку. З метою подолання цих бар'єрів Директива APD надає особам, які подали заяву про надання міжнародного захисту, певні процедурні гарантії.

Незалежно від віку заявника, до таких основних процедурних гарантій належать:

- право заявника залишатися на території до прийняття остаточного рішення по його заяві для дотримання принципу *заборони примусового повернення чи висилання*;
- гарантії на особисту співбесіду, яка повинна проводитися мовою, вибраною заявником, або іншою мовою, яку заявник розуміє та якою може зрозуміло спілкуватися;
- право на інформацію: держави-члени повинні якомога швидше надати загальну інформацію про процедуру надання притулку;
- безкоштовна правова та процесуальна інформація, адаптована до потреб заявника;
- безоплатна правова допомога на прохання заявника, а також представництво в процедурі оскарження;
- право спілкуватися з Управлінням Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) на всіх етапах процедури, а також з іншими організаціями, що надають юридичні або інші консультації.

Деякі заявники можуть потребувати спеціальних процедурних гарантій. Особливо це актуально для дітей. Деякі діти переміщуються через кордони без догляду відповідального дорослого або можуть залишитися без супроводу після або до в'їзду до

ЄС. Діти, які самостійно подорожують незнайомими країнами, наражаються на більший ризик насильства, жорстокого поводження та безпритульності.

Ваша роль як опікуна

Основний захист для дітей без супроводу дорослих (або особи, яка вважається дитиною, якщо її вік викликає сумніви) полягає в необхідності якомога швидше призначити незалежного та кваліфікованого опікуна ⁽⁹⁾.

Відповідно до національного законодавства, якщо з практичних міркувань дитині не може бути швидко призначений постійний опікун, можливе призначення особи, яка тимчасово виконує обов'язки опікуна. У цих випадках тимчасові опікуни повинні мати таку саму кваліфікацію та характеристики (наприклад, незалежність), як і нетимчасові опікуни. Опікун повинен бути поінформований і проконсультований про всі аспекти адміністративного процесу і повинен мати можливість супроводжувати дитину протягом всієї процедури.

Пов'язана публікація ЕУАА

FRA, [e-learning course for guardians](#) [онлайн-курс підготовки опікунів], 2022 р.

FRA та Європейська Комісія, [Guardianship for Children Deprived of Parental Care — A handbook to reinforce guardianship systems to cater for the specific needs of child victims of trafficking](#) [Опіка над дітьми, позбавленими батьківського піклування – Довідник із систем опікунства для врахування особливих потреб дітей, які стали жертвами торгівлі людьми], 30 червня 2014 р.

Після призначення опікуном ваше завдання полягає в тому, щоб захищати найкращі інтереси дитини і за потреби виступати від імені дитини в юридичних питаннях ⁽¹⁰⁾.

Вам буде потрібно звернути увагу на кілька важливих аспектів захисту дитини протягом всієї процедури надання притулку: діяти в найкращих інтересах дитини, надавати дитині відповідну інформацію, прислуховуватися до поглядів дитини, забезпечувати безпеку дитини і дотримуватися принципу єдності сім'ї.

Найкращі інтереси дитини

Найкращі інтереси дитини — це право, принцип і правило процедури, визнані в міжнародному та європейському праві. Цей принцип є основою для всіх рішень, що стосуються дітей у контексті міграції. Його мета — забезпечити розвиток дитини та повну реалізацію всіх прав, викладених у Конвенції ООН про права дитини (КПД).

На практиці це означає, що ви як опікун і всі інші суб'єкти повинні оцінювати індивідуальні та конкретні обставини і потреби дитини. Цю оцінку необхідно враховувати

⁽⁹⁾ Стаття 25(1) APD.

⁽¹⁰⁾ Стаття 25(1), пункт (а) APD, а також стаття 24 RCD.

в усіх діях і рішеннях, що впливають на дитину, незалежно від того, чи є вони короткостроковими, середньостроковими або довгостроковими. В оцінці треба охопити щонайменше такі аспекти: погляди дитини; ідентичність дитини; сімейне оточення та стосунки; потреби в догляді, захисті та безпеці; можливі додаткові фактори вразливості; аспекти охорони здоров'я та освіти.

Оцінку найкращих інтересів треба проводити на регулярній основі, щоб органи влади враховували еволюцію та розвиток дитини, а також будь-які зміни в обставинах чи поглядах дитини. Важливі рішення, що стосуються дитини, повинні містити пояснення того, як найкращі інтереси дитини були враховані та обґрунтовані під час прийняття рішення.

Як опікун ви повинні переконатися, що відповідні органи оцінюють і враховують найкращі інтереси дитини, регулярно консультуючись з вами і з дитиною. Ви повинні підтримувати тісний контакт із дитиною та інформувати органи влади про будь-який розвиток подій, який вимагатиме нового рішення або зміни підходу.

Пов'язана публікація

EASO, [Practical Guide on Best Interests of the Child in Asylum Procedures](#) [Практичний посібник із найкращих інтересів дитини в процедурах надання притулку], 2019.

Надання інформації

Дитина має право будь-коли шукати, отримувати і поширювати інформацію, гарантовану в Директиві APD ⁽¹⁾, а також в Директиві 2013/33/ЄС (RCD) ⁽¹²⁾. Інформація повинна надаватися зрозумілою дитині мовою та у зрозумілий спосіб. Надання інформації дитині — це відповідальність всіх осіб, які контактують із нею. Дитина може не отримати вичерпну інформацію або неправильно зрозуміти її чи забути. Ви як опікун несеєте відповідальність за надання інформації, а також за те, щоб дитина отримала відповідну інформацію від інших осіб.

Дітей необхідно інформувати таким чином, щоб вони розуміли характер і мету процесів, в яких вони беруть участь, те, як вони пов'язані з їхньою ситуацією, які у них є варіанти, якими є потенційні результати і що вони можуть означати для них. Цю інформацію слід надавати з використанням зрозумілих для дитини, гендерно чутливих і відповідних до віку та контексту пояснень зрозумілою дитині мовою, щоб її участь була в повній мірі усвідомлена.

За потреби дитині треба надати перекладача. Якщо це можливо, перекладач повинен мати досвід усного перекладу для дітей.

⁽¹⁾ Стаття 12(1) APD.

⁽¹²⁾ Стаття 5 [Директиви 2013/33/ЄС](#) Європейського Парламенту та Ради від 26 червня 2013 року, що встановлює стандарти прийому осіб, які подали заяву про надання міжнародного захисту (в новій редакції), (OJ L 180, 29.06.2013).

Індивідуальні обставини, як-от вік, зрілість, потенційні перехресні вразливості або культурне походження дитини, впливають на її здатність доступу до інформації. Дитина може не вміти читати або не мати терпіння зосередитися на письмовому тексті. Надавайте інформацію в прийнятних обсягах, використовуйте просту лексику, анімацію та піктограми, а також мінімізуйте обсяг тексту.

Пов'язана публікація

Детальніше про надання інформації див. EUAA, [Practical Guide on Information Provision – Access to the asylum procedure](#) [Практичний посібник із надання інформації – Доступ до процедури надання притулку], січень 2023 р.

Вислуховування поглядів дитини та участь дитини

Дитина має право висловлювати свої погляди і думки особисто або через вас як свого опікуна. Будь-які співбесіди з дитиною завжди повинні проводитися в безпечному, конфіденційному, комфортному і дружньому для дитини середовищі у відповідному місці (місцях), які допомагають побудувати довірливі стосунки з дитиною. Погляди й побажання дитини треба враховувати відповідно до її віку та зрілості.

Ваша роль як опікуна також полягає в тому, щоб відстоювати погляди дитини й гарантувати, що органи влади враховують ці погляди. Право дитини бути вислуханою не повинно обмежуватися лише контекстом особистої бесіди. Органи влади повинні бути уважними до поглядів, потреб і думок дитини також поза контекстом більш формальних співбесід.

Гарантування безпеки дитини

Протягом усієї процедури надання притулку діти повинні бути захищені від усіх форм насильства, жорстокого поводження, нехтування та експлуатації. Працівники притулку та приймальних центрів повинні враховувати можливі ознаки вразливості й ризиків і бути уважними до них, щоб гарантувати безпеку дитини. Ви як опікун повинні збирати інформацію про умови життя й побуту дитини, а також про будь-які занепокоєння щодо захисту чи безпеки. На практиці збір такої інформації означає бути доступним для дитини і регулярно спілкуватися з нею, спілкуватися з органами влади й іншими залученими професіоналами, як-от соціальні працівники, працівники приймальних центрів, вчителі й лікарі, а також надавати належну вагу отриманій інформації.

Пам'ятайте про потенційні ризики для дитини, зокрема можливість зустрічі дитини з особами, які вже вчинили або можуть вчинити над нею насильство, нанести шкоду або залучити до торгівлі людьми. Якщо вам стало відомо про вірогідність такої загрози, негайно повідомте про це уповноважену особу відповідного органу влади. Однак надзвичайно важливо, щоб органи влади проявляли розсудливість під час оцінки ситуації, щоб запобігти будь-якій шкоді дитині.

Практична порада

Можливі дії опікуна щодо безпеки дитини:

- Інформуйте дитину про наявні заходи захисту, яких можна вжити.
- Переконайтеся, що органи влади постійно оцінюють ризики для дитини. Активно підтримуйте дитину в її взаємодії з органами влади та правоохоронцями.
- Негайно повідомляйте відповідним органам, якщо з'явилася нова інформація щодо безпеки дитини, особливо якщо ви вважаєте, що дитина може опинитися в небезпеці.
- У разі зникнення дитини переконайтеся, що відповідні органи влади були негайно повідомлені про це, а також що вони внесли інформацію про зниклу дитину до Шенгенської інформаційної системи та докладають зусиль для її пошуку.
- Регулярно нагадуйте всім залученим органам влади про те, що вони не повинні поширювати інформацію про статус дитини як заявника, що звертається за міжнародним захистом.

Повага до єдності сім'ї та проведення розшуку сім'ї

Відповідно до законодавства ЄС про надання притулку на основі *acquis*, одним із основних обов'язків держав-членів є розшук членів сім'ї дитини та возз'єднання дитини з членами її сім'ї, якщо буде встановлено, що це відповідає її найкращим інтересам ⁽¹³⁾. Органи влади повинні почати розшук сім'ї якомога швидше ⁽¹⁴⁾. Важливо зазначити, що пошук сім'ї не призводить до автоматичного возз'єднання родини.

Пошук сім'ї має три основні цілі:

1. Знайти інформацію про членів сім'ї або колишніх опікунів дитини та встановити їхнє місцезнаходження.
2. Допомогти дитині у відновленні сімейних відносин за умови, що це відповідає її найкращим інтересам.
3. Сприяти возз'єднанню дитини з членами сім'ї в країні перебування, в іншій країні ЄС+, в третій країні або в країні походження за умови, що це відповідає найкращим інтересам дитини ⁽¹⁵⁾.

⁽¹³⁾ Стаття 24 RCD.

⁽¹⁴⁾ Стаття 24(3) RCD.

⁽¹⁵⁾ Відповідно до статті 22 [Convention on the Rights of the Child](#) [Конвенції про права дитини], прийнятої Генеральною Асамблеєю ООН 20 листопада 1989 року, Організація Об'єднаних Націй, Збірник міжнародних договорів, том 1577, стор. 3, «право розшукувати батьків або інших членів сім'ї будь-якої дитини-біженця з метою отримання інформації, необхідної для возз'єднання з сім'єю», а також статті 10(3), пункт (а), [Директиви Ради 2003/86/ЄС](#) від 22 вересня 2003 року про право на возз'єднання сім'ї (OJ L 251, 03.10.2003), яка передбачає, що держави-члени повинні дозволити в'їзд і проживання родичів першого ступеня по прямій висхідній лінії без застосування умов, а також законних опікунів або будь-якого іншого члена сім'ї, якщо неповнолітній біженець не має родичів по прямій висхідній лінії або якщо таких родичів неможливо відшукати.

У випадку дітей, що подорожують із родичами, які не є їхніми батьками або законними опікунами («розлучені діти»), треба також провести перевірку й оцінку родинних зв'язків з дорослими, які їх супроводжують. Крім того, треба провести розшук сім'ї розлучених дітей, щоб отримати інформацію про місцезнаходження батьків або законних опікунів.

Ви як опікун повинні надавати підтримку в цьому процесі органам влади та дитині, зокрема інформувати дитину про мету розшуку сім'ї, а також запитувати й вислуховувати думку дитини. Ви повинні допомагати в обміні інформацією з органами влади для встановлення контактів із сім'єю. Ви також можете підтримати дитину при встановленні контакту з сім'єю і, якщо потрібно, супроводжувати її у важких рішеннях або розмовах, пов'язаних із сім'єю.

Практична порада

Ви як опікун відіграєте важливу роль у розшуку сім'ї. Зверніть увагу на такі питання:

- діти без супроводу дорослих можуть не бажати повертатися до країни походження і можуть сприйняти початок процедури розшуку сім'ї як крок до повернення в країну походження; іноді сім'я може чинити на дитину тиск, щоб вона залишилася;
- діти можуть мати реальні й обґрунтовані побоювання щодо розшуку сім'ї і вважати, що це створить загрозу для них або їхньої сім'ї;
- опікуни повинні підтримувати дитину і гарантувати, щоб розшук сім'ї, а згодом і возз'єднання сім'ї, відбувалися в її найкращих інтересах, враховувати думку дитини та сприяти обміну інформацією з органами влади.

Пов'язана публікація

EASO, [Practical Guide on Family Tracing](#) [Практичний посібник із розшуку сімей], березень 2016 р.

2. Доступ до процедури надання притулку

Звернення за міжнародним захистом є основним правом кожної дитини. Дитині треба допомогти прийняти усвідомлене рішення про звернення за міжнародним захистом ⁽¹⁶⁾. У зв'язку з цим необхідно заздалегідь надати інформацію з урахуванням віку, статі й культурного походження дитини. Погляди дитини щодо звернення за міжнародним захистом треба враховувати відповідно до її віку та зрілості.

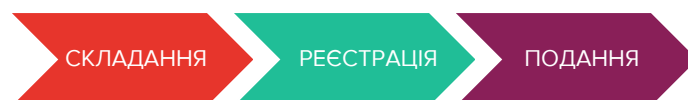
У своїй ролі опікуна ви повинні надавати дітям підтримку з першого етапу процесу надання притулку. Опікуна треба призначити якомога швидше, щоб гарантувати врахування найкращих інтересів дитини з самого початку.

Однак не виключено, що ви почнете брати участь у цьому процесі на пізніших етапах. Особливо це стосується випадків, коли дитина висловила бажання звернутися за міжнародним захистом у момент перетину кордону або при виході з літака і, отже, до того, як компетентні органи встигли призначити вас опікуном.

Дитині має бути забезпечений доступ до юридичних консультацій та порад. Це може допомогти дитині і вам як опікуну зрозуміти всі кроки процедури надання притулку, яка може бути досить складною. Належною практикою є забезпечення дитині доступу до безоплатної правової допомоги на всіх етапах процедури розгляду справи про надання притулку. Юридичний радник дитини також повинен мати можливість бути присутнім на будь-яких співбесідах із дитиною.

Етап «доступу до процедури» складається з трьох кроків, як показано на рисунку 2. Це складання, реєстрація та подання заяви ⁽¹⁷⁾. Ці три кроки створюють певні права та обов'язки для заявника.

Рисунок 2. Етапи доступу до процедури надання притулку

⁽¹⁶⁾ EASO, [Practical Guide on Best Interests of the Child in Asylum Procedures](#) [Практичний посібник із найкращих інтересів дитини в процедурах надання притулку], 2019.

⁽¹⁷⁾ У статті 6 Директиви APD йдеться про такі етапи доступу до процедур надання притулку: складання, реєстрація та подання заяви про надання міжнародного захисту.

Практична порада

Залежно від законодавства та прийнятих практик кожної держави-члена, термінологія, що використовується для позначення цих етапів доступу до процедури, може відрізнятися. Рекомендуємо ознайомитися з перекладом цих трьох кроків вашою мовою у статті 6 Директиви APD ⁽¹⁸⁾. Реєстрація та подання заяви можуть здійснюватися одночасно. В інших випадках всі три кроки можуть бути завершені в той самий день у тій самій адміністративній установі. Коли ці кроки здійснюються окремо, основні вихідні дані зазвичай збираються на етапі реєстрації, що дозволяє щонайменше виконати практичну організацію первинного прийому. Додаткові детальні дані будуть зібрані під час подання заяви.

2.1. Складання заяви про надання міжнародного захисту

Складання заяви про надання міжнародного захисту — це акт вираження бажання отримати міжнародний захист, складений у будь-якій формі і спрямований до будь-якого національного органу.

Складання заяви є першим кроком до отримання доступу до процедури надання притулку.

З моменту, коли особа висловлює своє бажання отримати міжнародний захист, вона вважається заявником, що звертається за міжнародним захистом.

Зробити заяву можна в довільній формі, немає необхідності заповнювати бланк. Заявник може навіть зробити заяву, якщо усно висловить страх перед поверненням, не використовуючи при цьому слова «притулок» або «міжнародний захист». Багато дітей, які, ймовірно, потребують міжнародного захисту, можуть не зробити чіткої заяви або навіть не усвідомити той факт, що вони потребують притулку після прибуття в країну. Багато хто може не знати своїх прав і обов'язків або не звертатися за захистом, тому що вони чули неправдиву інформацію або були дезінформовані (як-от контрабандистами) щодо своїх прав і можливостей.

Складання заяви створює низку прав та обов'язків, зокрема:

- право перебувати на території держави-члена ⁽¹⁹⁾;
- право отримати інформацію зрозумілою заявнику мовою про те, як подати заяву про надання міжнародного захисту, і про права та обов'язки заявника під час процедури надання притулку ⁽²⁰⁾;

⁽¹⁸⁾ Переклад Директиви APD всіма мовами ЄС доступний за посиланням: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2013/32/oj>.

⁽¹⁹⁾ Стаття 9 APD.

⁽²⁰⁾ Стаття 12(1), пункт (а) APD.

- право на спілкування з УВКБ ООН та/або будь-якою іншою організацією, що надає юридичні консультації ⁽²¹⁾;
- зобов'язання держав-членів визначити/оцінити, чи потребує заявник спеціальних процесуальних гарантій ⁽²²⁾ або спеціальних потреб у прийомі ⁽²³⁾;
- зобов'язання держав-членів забезпечити базові побутові умови прийому, як це викладено в Директиві RCD ⁽²⁴⁾;
- зобов'язання заявника співпрацювати з органами влади ⁽²⁵⁾.

Ваша роль як опікуна

Ви повинні бути в змозі побудувати певний рівень довіри, щоб визначити, коли дитина висловлює намір звернутися за захистом, і активно інформувати органи влади про те, що дитина, можливо, захоче звернутися за захистом. Це означає, що ви повинні поговорити з дитиною, вислухати і врахувати її думку, а також переконатися, що дитина повністю розуміє значення міжнародного захисту, що він передбачає, які права захищає та які наслідки має.

Якщо ви вже були призначені опікуном на момент, коли дитина висловила бажання звернутися за міжнародним захистом, ваша основна роль полягає в тому, щоб переконатися, що звернення за міжнародним захистом дійсно відповідає найкращим інтересам дитини.

У деяких ситуаціях найкращим інтересам дитини можуть відповідати інші процесуальні шляхи і правові статуси, а не звернення за міжнародним захистом. Такі рішення можуть передбачати перенаправлення дитини до процедур, призначених для жертв торгівлі людьми або осіб без громадянства, інші дозволи на проживання, зокрема дозвіл на перебування на підставі неповнолітнього віку, або одночасне використання декількох правових шляхів.

Ви повинні зібрати всю відповідну інформацію та проінформувати дитину про її права щодо можливих доступних правових шляхів і наслідків, пов'язаних з кожним рішенням. Пропонувати варіанти рішень треба в координації із задіяними органами захисту дітей та міграційними службами. У ролі опікуна ви можете сприяти тому, щоб органи надання притулку підтримували зв'язок з національними системами захисту дітей / механізмами перенаправлення та були пов'язані з ними.

⁽²¹⁾ Стаття 12(1), пункт (с) APD.

⁽²²⁾ Стаття 24(1) APD.

⁽²³⁾ Стаття 22(1) RCD.

⁽²⁴⁾ Стаття 22(1) RCD.

⁽²⁵⁾ Стаття 13 APD.

Практичні поради

- Завжди враховуйте найкращі інтереси дитини.
- Створіть високий рівень довіри.
- Поінформуйте дитину про її права й доступні правові шляхи.
- Допоможіть дитині вирішити, чи треба звертатися за міжнародним захистом.
- Зберіть відповідну інформацію, щоб надати її разом із заявою.
- Координуйте співпрацю з іншими відповідними суб'єктами у вашій державі-члені та приймайте рішення у співпраці з органами захисту дітей.

Пов'язана публікація

EASO, [Practical Guide on Best Interests of the Child in Asylum Procedures](#) [Практичний посібник із найкращих інтересів дитини в процедурах надання притулку], 2019.

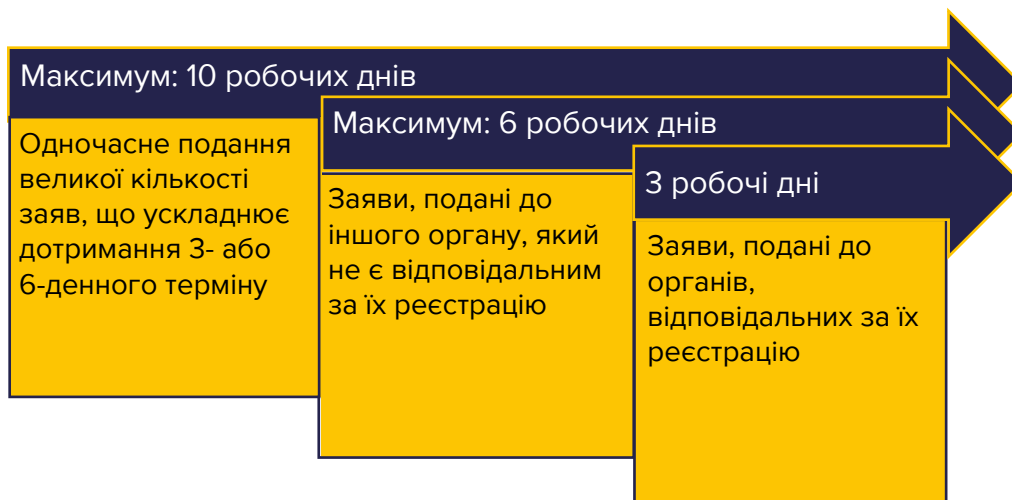
2.2. Реєстрація заяви про надання міжнародного захисту

Реєстрація означає внесення запису про намір заявника звернутися за захистом.

Метою реєстрації заяви про надання притулку є створення офіційного запису, щоб заявник міг ефективно користуватися своїми правами і виконувати свої обов'язки ⁽²⁶⁾. Реєстрація повинна бути завершена якомога швидше у строки, встановлені у статті 6 APD, як показано на рисунку 3 нижче.

На цьому етапі органи влади збирають основні персональні дані про заявника, зокрема ім'я, прізвище, дата й місце народження, а також громадянство, якщо є.

⁽²⁶⁾ Преамбула 27 APD.

Рисунок 3. Терміни доступу до процедури, передбачені статтею 6 Директиви APD

Залежно від віку дитини держави-члени також братимуть відбитки пальців протягом строку, передбаченого Регламентом (ЄС) № 603/2013 (Регламент Eurodac) ⁽²⁷⁾. Органи влади повинні повідомити дитині, чому вони беруть відбитки пальців і як ці дані будуть використовуватися. Відбитки пальців повинні зніматися з повагою до людської гідності.

Пов'язані публікації

EASO, [Practical Guide on Registration – Lodging of applications for international protection](#) [Практичний посібник із реєстрації – Подання заяв про надання міжнародного захисту], грудень 2021 р., глава VIII, розділ А «Eurodac».

FRA, [Right to information – Guide for authorities when taking fingerprints for EURODAC](#) [Право на інформацію – Посібник для органів влади у процедурі зняття відбитків пальців для EURODAC], грудень 2019 р.

На етапі реєстрації органи влади збирають паспорт дитини, якщо такий є, та інші документи, що посвідчують особу, як-от свідоцтво про народження, шкільні табелі та довідки про щеплення. Діти повинні інформувати органи влади про місцезнаходження батьків і членів сім'ї. На цьому етапі для цілей Дублінської процедури особливо важливо вказати, чи проживає хтось із членів сім'ї в іншій країні ЄС+.

⁽²⁷⁾ Стаття 9(1) [Регламенту \(ЄС\) № 603/2013](#) Європейського Парламенту та Ради від 26 червня 2013 року про створення бази даних Eurodac для порівняння відбитків пальців з метою ефективного застосування Регламенту (ЄС) № 604/2013, що встановлює критерії та механізми визначення держави-члена, відповідальної за розгляд заяви про надання міжнародного захисту, поданої в одній із держав-членів громадянином третьої країни або особою без громадянства, а також щодо запитів правоохоронних органів держав-членів та Європолу на порівняння з даними Eurodac у правоохоронних цілях, і внесення змін до Регламенту (ЄС) № 1077/2011 про створення Європейського агентства з оперативного управління великомасштабними ІТ-системами у сфері свободи, безпеки та правосуддя (в новій редакції) (OJ L 180, 29.06.2013).

Пов'язана публікація

Процедура визначення того, які держави-члени повинні розглядати заяву, детально описана в документі EUAA-FRA [*Practical Tool for Guardians – Transnational procedures in the framework of international protection*](#) [Практичний посібник для опікунів – Транснаціональні процедури в межах міжнародного захисту], 2023.

Ваша роль як опікуна

Ви як опікун можете почати з оцінки інформації про дитину, яка вже доступна. Треба приділити увагу твердженням дитини щодо її особистої історії і запитати, чи є ще якісь документи, які дитина може мати або могла б зібрати, не наражаючи себе на небезпеку. Корисними документами можуть бути шкільні документи, свідоцтва про народження, записи про щеплення, будь-які загальнодоступні статті або документи, пов'язані з потенційними причинами втечі з країни походження, а також документи чи інформація про членів сім'ї. Важливо також звернути увагу на специфічні для дітей типи заяв (наприклад, документи, пов'язані з примусовим/раннім шлюбом, примусовим вербуванням, каліцтвом/обрізанням жіночих статевих органів, торгівлею дітьми, сімейним і домашнім насильством, примусовою працею, сексуальним насильством).

Залежно від вашої національної практики, до або після реєстрації можуть проводитися медичні перевірки. Ви як опікун повинні звернути увагу лікаря на проблеми зі здоров'ям дитини.

Крім того, органи влади повинні провести оцінку можливих особливих потреб дитини. Процес виявлення особливих потреб дітей вимагає активної ролі влади й неурядових суб'єктів, які беруть участь у процедурі надання притулку. Органи влади можуть проводити виявлення конкретних потреб на момент складання заяви, але бувають випадки, коли це відбувається тільки на етапі реєстрації або подання чи пізніше. Вразливості, що призводять до виникнення особливих потреб, можуть з'явитися і на більш пізньому етапі.

Якщо дитина має особливі потреби, ви повинні переконатися в наявності всіх процедурних гарантій для наступного кроку, тобто подання заяви. Наприклад, залежно від обставин, гарантії можуть включати присутність психолога, чоловіка-перекладача чи жінки-перекладача (залежно від вибору дитини) або можливість отримати підтримку консультанта чи юриста.

Практичні поради

- Переконайтеся, що перекладач доступний.
- Переконайтеся, що дитина поінформована про свої права та обов'язки під час процесу реєстрації.
- Проінформуйте органи влади, якщо відомо про місцезнаходження батьків чи інших членів сім'ї.
- Якщо ви знаєте, що дитина має особливі потреби, переконайтеся, що органи влади знають про них і реагують на них.
- Зберіть відповідну документацію, що підтверджує заяву дитини, і надайте її відповідним органам влади.

2.3. Подання заяви про надання міжнародного захисту

Подання заяви означає завершення процесу звернення за міжнародним захистом.

Подання заяви завершує етап доступу до процедури. У цей момент починається розгляд заяви.

Етап подання заяви є надзвичайно важливим, оскільки на ньому збирається інформація, яка передається до органу, що приймає рішення. Це формує основу для проведення особистої співбесіди.

Держави-члени зобов'язані забезпечити, щоб особа, яка звертається із заявою про надання міжнародного захисту, мала можливість подати її якомога швидше ⁽²⁸⁾. Однак якщо особа утримується від подання заяви за відсутності поважних причин, визначальний орган може прийняти рішення про припинення процедури ⁽²⁹⁾. Для подання заяви потрібна особиста присутність заявника. Письмова реєстрація може здійснюватися лише в особливих випадках, наприклад, якщо дитина має фізичні вади або перебуває в лікарні. Перевірте, яка практика щодо цих виняткових випадків прийнята у вашій країні.

Час на підготовку залежить від конкретної справи, особистих обставин заявника (наприклад, слід врахувати перехресні вразливості, проблеми зі здоров'ям тощо), а також від наявності інформації про дитину до моменту реєстрації.

Держави-члени можуть встановлювати додаткові правила щодо подання заяви, наприклад, національне законодавство може передбачати, що подання заяви має відбуватися особисто та/або у визначеному місці ⁽³⁰⁾.

⁽²⁸⁾ Стаття 6(2) APD.

⁽²⁹⁾ Стаття 6(2) та стаття 28 APD.

⁽³⁰⁾ Стаття 6(3) APD.

Подання заяви створює подальші особливі права та обов'язки, зокрема:

- початок терміну, визначеного для проведення розгляду ⁽³¹⁾;
- початок терміну, призначеного для процесу визначення країни ЄС+, відповідальної за розгляд заяви (Дублінська процедура).

Процедури надання притулку для дітей повинні мати високий пріоритет. Однак важливо індивідуально визначати тривалість процедури: або приділити першочергову увагу заяві дитини, або продовжити період відпочинку та відновлення до встановлення дати співбесіди, якщо це відповідає інтересам дитини.

У прикордонних і прискорених процедурах застосовуються інші стандарти, аніж у стандартній процедурі надання притулку. Прискорені процедури мають коротші процедурні кроки, особливо коли заява, ймовірно, буде визнана явно необґрунтованою. Коли заяви про надання міжнародного захисту подаються на кордоні або в транзитній зоні, держави-члени можуть передбачити процедури прийнятності для розгляду та/або розгляду справи по суті на місцях, і з огляду на це заявники можуть бути затримані або їхня свобода пересування може бути обмежена. Однак Директива APD передбачає виняток ⁽³²⁾ щодо застосування прикордонних і прискорених процедур до дітей. Діти повинні бути звільнені від таких процедур, коли не може бути забезпечена належна підтримка.

Ваша роль як опікуна

Етап подання заяви є особливо важливим, і ви як опікун повинні бути присутнім на ньому. Пам'ятайте, що, залежно від держави-члена, реєстрація/подання заяви може бути не двома окремими етапами процедури, а лише одним.

Дитина повинна отримати всю важливу інформацію в письмовому вигляді своєю рідною мовою або мовою, яку вона розуміє або обґрунтовано повинна розуміти. Персональні дані підлягають реєстрації, і дитина повинна мати можливість підтвердити їх і перевірити правильність реєстрації. Якщо персональні дані дитини вже були зібрані на етапі складання або реєстрації заяви, дитина повинна мати можливість перевірити правильність реєстрації.

Багато дітей, особливо якщо вони щойно прибули, не знайомі з процедурою офіційного опитування представниками влади. Тому дитина може бути розгублена щодо того, яку інформацію їй потрібно розкрити в цій конкретній ситуації, або відчувати недовіру, якщо вона раніше мала негативний досвід взаємодії з фахівцями.

Ви як опікун повинні докласти зусиль, щоб відновити довіру дитини до представників влади, враховуючи можливі важкі відносини дитини з батьками або іншими дорослими та вірогідність травми чи дискримінації. Вам потрібно буде подбати про те, щоб заспокоїти дитину і пояснити їй у зрозумілій формі кожен крок процедури та роль органів влади.

⁽³¹⁾ Стаття 31(3) APD.

⁽³²⁾ Стаття 24(3) APD.

Ви повинні пояснити, що все, про що дитина говоритиме з представниками влади, є конфіденційною інформацією, і що відомості, надані органам, які беруть участь у процедурі розгляду заяви про надання міжнародного захисту, не можуть бути поширені або передані органам країни походження дитини. Важливо, щоб дитина знала про це і могла почуватися невимушено, розповідаючи свою історію. Ви як опікун також повинні підкреслити, що важливо говорити правду і надати органам влади якомога більше інформації.

Якщо у дитини виникли труднощі з поясненням, або вона не пам'ятає деякі події, або якщо ви бачите, що дитина втомлена чи засмучена, коли згадує і пояснює певні події, завжди слід дати їй більше часу і попросити зробити перерву. Під час подання заяви від дитини не вимагатимуть пояснити та/або написати всі причини, через які вона виїхала або втекла з країни, а лише найважливіші з них.

Практичні поради

Ви повинні розповісти дитині про те, чого очікувати на цьому етапі, зокрема роз'яснити такі моменти:

- мета подання заяви;
- права дитини на цьому етапі процедури;
- зміст і кроки під час подання заяви;
- обов'язок заявника говорити правду й потенційні наслідки неправдивих свідчень;
- роль усного перекладача;
- роль супроводжуючих осіб, якщо такі є;
- обов'язок органу влади дотримуватися конфіденційності;
- можливість просити про перерву;
- призначення аудіозапису (якщо ведеться).

Перед завершенням етапу подання заяви органи влади повинні переконатися, що вони правильно зареєстрували всю інформацію. Під час реєстрації можуть виникнути непорозуміння або плутанина з різних причин. Запевніть дитину, що це нормально — відчувати невпевненість та/або мати сумніви щодо того, що було сказано під час зустрічі. Поясніть дитині, що вона може ставити запитання і перефразувати відповіді, якщо її невірно зрозуміли.

Органи влади можуть мати різні практики щодо офіційного підписання звіту про подання заяви. Підпис може вимагатися або від опікуна, або від дитини, або від них обох. Належною практикою для органів влади є збір підписів як дитини, так і опікуна. Після того, як ви затвердите і підпишете цей звіт, вам буде видана його копія, а також копії додаткової документації.

2.4. Що робити, якщо вік дитини є сумнівним?

Вік є важливим елементом ідентичності дитини, а також визначає взаємовідносини між державою та особою. Отже, зміна віку може призвести до створення особливих прав і обов'язків.

Якщо дитина без супроводу дорослих не може надати будь-які документи, органи влади можуть прийняти рішення про проведення оцінки віку. Оцінка віку — це процес, за допомогою якого органи влади намагаються визначити фактичний вік або діапазон віку особи, щоб встановити, чи є вона неповнолітньою або дорослою.

Фактичний вік не відіграє важливої ролі у набутті статусу дорослого у всіх культурах. У деяких культурах до дітей ставляться як до дорослих, щойно вони проходять через певні фізичні зміни або якщо вони одружуються. Тому існує можливість, що деякі діти можуть не знати свого фактичного віку, і їм важко зрозуміти його значення в європейських культурах. Ця культурна відмінність може призвести до дещо розпливчастих тверджень щодо дати народження або віку.

Також можливі випадки, коли діти прикидаються дорослими, щоб продовжити свою подорож або уникнути проживання під наглядом. В інших ситуаціях дорослий заявник може видавати себе за дитину, щоб скористатися деякими перевагами системи для дітей.

Методи оцінки віку повинні бути багатоплановими, а медичні методи треба використовувати як крайній засіб.

Директива APD встановлює низку гарантій, а також методи для забезпечення того, щоб процедура оцінки віку мала неінвазивний характер. Ці методи треба реалізовувати із застосуванням каскадного підходу, починаючи з перевірки документів, психосоціальної співбесіди, і тільки потім переходити до медичних перевірок.

Деякі медичні методи оцінки віку дійсно є інвазивними, можуть бути травматичними для дитини і потребують ретельної оцінки. Оцінка з урахуванням лише зовнішнього вигляду не може розглядатися як метод оцінювання віку, оскільки на зовнішність людини можуть вплинути етнічні особливості, а також життєві події.

Поки процедура оцінки триває і вік ще не визначений, треба розглядати сумніви на користь заявника і ставитися до нього, як до дитини.

Ваша роль як опікуна

Рекомендується, щоб перед тим, як розпочати процедуру оцінки віку, органи влади за участю опікуна провели оцінку найкращих інтересів, щоб зрозуміти ситуацію дитини та будь-які можливі негативні наслідки процедури оцінки віку або методів, які будуть використані.

Органи влади повинні надати дитині інформацію про обсяг й методи процедури оцінки віку, щоб забезпечити повне розуміння й участь дитини в цьому процесі. Ви повинні надавати підтримку в процесі надання інформації.

Дитина та/або ви як опікун повинні надати інформовану згоду на проведення медичного обстеження. Автоматичні припущення або наслідки не повинні призвести до відмови у згоді.

Ваша роль як опікуна полягає в тому, щоб допомогти дитині зрозуміти процедуру оцінки її віку та з'ясувати, чи може вона надати органам влади будь-які корисні документи, які допоможуть у визначенні віку. Ви повинні розповісти дитині про підстави проведення оцінки віку, допомогти зібрати додаткові документи, підготувати дитину до психосоціальної оцінки або медичного обстеження, надати згоду або відмовити в наданні згоди на медичне обстеження та супроводжувати дитину під час цього процесу тощо.

Не всі держави-члени призначають опікуна до проведення оцінки віку. Може статися так, що вас призначать опікуном лише після проведення такої оцінки. Якщо так, обговоріть з дитиною її враження від процедури. Деякі діти можуть вважати процедуру оцінки досить нав'язливою або їм може не подобатися те, що органи влади не повірили їхній заяві про свій вік. Дитина може потребувати підтримки або інформації, щоб впоратися з невирішеними проблемами.

Пов'язана публікація

EUAA, [All You Need to Know about Age Assessment](#) [Все, що вам потрібно знати про оцінку віку], січень 2022 р.

Анімаційні відео EASO:

- [Age assessment for children](#) [Про оцінку віку для дітей], 2021.
- [Age assessment for practitioners](#) [Про оцінку віку для спеціалістів], 2020.

EASO, [Practical Guide on Age Assessment – Second edition](#) [Практичний посібник з оцінки віку – Друге видання], вересень 2018 р.

FRA, [Age assessment and fingerprinting of children in asylum procedures – Minimum age requirements concerning children's rights in the EU](#) [Оцінка віку та зняття відбитків пальців дітей у процедурах надання притулку – Мінімальні вікові вимоги щодо прав дитини в ЄС], квітень 2018 р.

3. Право на гідне життя під час процедури надання притулку

3.1. Умови прийому

Директива RCD має на меті забезпечити заявникам на отримання притулку, зокрема дітям, гідний рівень життя та аналогічні побутові умови в усіх державах-членах ЄС.

Держави-члени повинні протягом розумного строку (не пізніше ніж через 15 днів після подання заяви про надання міжнародного захисту) інформувати дітей без супроводу дорослих про надані пільги та зобов'язання щодо умов прийому, яких треба дотримуватися ⁽³³⁾.

Директива RCD також визначає особливі категорії вразливих заявників на міжнародний захист ⁽³⁴⁾, до яких належать діти без супроводу дорослих ⁽³⁵⁾, і зобов'язує держави враховувати специфіку становища вразливих осіб.

Пов'язані публікації

EASO, [Guidance on Reception Conditions for Unaccompanied Children: Operational standards and indicators](#) [Рекомендації щодо умов прийому дітей без супроводу дорослих: Операційні стандарти й показники], грудень 2018 р.

FRA і Європейська комісія, [Handbook on Guardianship for Unaccompanied Children](#) [Посібник з опіки над дітьми без супроводу дорослих], 2014.

Гідні умови прийому вимагають належного житла, доступу до медичного обслуговування, освіти, харчування, одягу та інших базових речей.

Доступ до житла

Держави-члени ЄС та країни Шенгенської зони зазвичай розміщують дітей без супроводу дорослих в окремих приймальних центрах, спеціальних зонах для дітей без супроводу дорослих у загальних приймальних центрах, державних закладах опіки або прийомних сім'ях. Коли діти без супроводу дорослих розміщуються в закладах, такі приміщення повинні бути пристосовані до особливих потреб дітей та укомплектовані персоналом, який має відповідну кваліфікацію, щоб враховувати потреби дітей без супроводу дорослих.

Опіка у прийомних сім'ях є прийнятним, а нерідко найкращим і економічно доцільним варіантом розміщення дітей без супроводу дорослих.

⁽³³⁾ Стаття 5 RCD.

⁽³⁴⁾ Стаття 21 RCD.

⁽³⁵⁾ Стаття 1, пункт (e) RCD.

Розподіл дітей у приймальних центрах повинен здійснюватися з урахуванням найкращих інтересів дитини й відповідно до принципу єдності сім'ї, а також з повагою до особливих потреб у прийомі, які можуть мати діти без супроводу дорослих. Однак державам-членам дозволено створювати системи для збалансованого розподілу заявників на отримання міжнародного захисту на своїх територіях.

Важливо завжди повідомляти органи влади про місцезнаходження дитини та інформувати органи з питань надання притулку про зміну адреси дитини. Таким чином гарантується отримання всіх повідомлень, що стосуються процедури.

Доступ до медичного обслуговування

Діти, які прибувають до вашої країни, можуть страждати від фізичних чи емоційних проблем через накопичення травм і ситуації постійного стресу, тому вони потребують особливого догляду. Діти, які шукають притулку, мають право на доступ до медичного обслуговування, зокрема на профілактичну допомогу, психологічну допомогу й психосоціальну підтримку, а також на охорону статевого та репродуктивного здоров'я.

Доступ до освіти

Дітям, які шукають притулку, має бути гарантована освіта на тих самих умовах, що й дітям, які є громадянами країни перебування. Держави-члени повинні розглянути питання про забезпечення доступу до освіти для всіх дітей, які не досягли обов'язкового шкільного віку і не підпадають під дію положень щодо обов'язкової освіти. Ви як опікун повинні підтримувати дитину в пошуку відповідної школи, професійної підготовки або шляху освіти. Можливо, вам доведеться спілкуватися зі шкільною адміністрацією та вчителями, якщо в цьому буде потреба.

Харчування, одяг та інші непродовольчі товари й види допомоги

Пояснювальний коментар щодо термінології

Термін «харчування» включає в себе продукти харчування, а також безалкогольні напої. Термін «одяг» стосується як одягу, так і взуття. Термін «непродовольчі товари» стосується основних предметів побуту, крім продуктів харчування, як-от засоби особистої гігієни, засоби для чищення та прання, постільна білизна та рушники. До непродовольчих товарів також належить шкільний інвентар.

Харчування, одяг та інші непродовольчі товари, а також виплати на добові витрати є невіддільною частиною умов отримання матеріальної допомоги.

Діти можуть бути забезпечені харчуванням, одягом та іншими непродовольчими товарами в натуральному вигляді або у вигляді фінансової допомоги чи купонів. Це означає, що, якщо держави-члени ЄС та асоційовані країни Шенгенської зони вирішили

надати дітям без супроводу дорослих фінансову допомогу для покриття цих витрат, ця допомога повинна повністю покривати витрати на ці товари. Надання непродовольчих товарів, а також їх кількість повинні завжди визначатися з урахуванням особистої ситуації кожної дитини. Наприклад, у дитини може бути достатньо одягу або інших непродовольчих товарів, і, можливо, їй не потрібно отримувати додаткові речі.

Можливо, вам як опікуну доведеться надавати дитині підтримку в управлінні фінансовою допомогою, залежно від її віку та зрілості.

Ваша роль як опікуна

Ви як опікун повинні перевірити, чи дотримуються у вашій державі-члені стандарти прийому, і, якщо ні, повідомити відповідні органи влади про своє занепокоєння.

Щоб не перевантажувати дитину надто великою кількістю інформації під час первинного прийому, ви повинні надавати інформацію в різний час і регулярно, враховуючи потреби дитини та її зрілість. Діти без супроводу дорослих повинні отримати інформацію про прийом (наприклад, правила внутрішнього розпорядку, хто які функції має, ключовий персонал, механізми подання скарг), а також про доступні заходи підтримки. Ці заходи включають психосоціальне консультування та різні види допомоги, зокрема підтримку дітей без супроводу дорослих щодо того, як отримати доступ до школи, медичного обслуговування, культурного посередництва, вирішення конфліктів і рекомендацій щодо наступних кроків.

Треба мати на увазі, що в контексті прийому можуть існувати ризики для безпеки дітей, тобто ви повинні переконатися, що діти без супроводу дорослих перебувають у безпечному місці. Фізично захищене місце автоматично не кваліфікується як безпечне; таке місце повинне мати достатній рівень соціальної та емоційної безпеки, щоб уможливити належний розвиток дитини.

Повідомлення Європейської Комісії про захист дітей в умовах міграції ⁽³⁶⁾ закликає до створення внутрішньої політики захисту дітей в усіх організаціях та органах, що взаємодіють із дітьми, зокрема в приймальних центрах. Внутрішня політика безпеки або захисту дітей — це набір внутрішніх правил, які чітко визначають, що організація або група буде робити для гарантії безпеки дітей.

Після прибуття треба провести початкову оцінку, щоб знайти найкраще житло для дитини без супроводу дорослих. Комплексні оцінки повинні проводитися постійно і бути багатоплановими. Ви як опікун також повинні бути залучені і належним чином поінформовані органами влади. Зміна місця проживання повинна бути зведена до мінімуму і відбуватися тільки в тому разі, якщо це відповідає найкращим інтересам дитини ⁽³⁷⁾.

⁽³⁶⁾ Європейська Комісія, [Повідомлення Комісії](#) до Європейського Парламенту, «Захист дітей в умовах міграції», 12 квітня 2017 року, COM(2017) 211, фінальна версія.

⁽³⁷⁾ Стаття 24(3) RCD.

Коли діти без супроводу дорослих розміщуються в закладах, ці приміщення повинні бути пристосовані до особливих потреб дітей та укомплектовані персоналом, який має відповідну кваліфікацію, щоб враховувати потреби дітей. Місця прийому дітей повинні враховувати вік, стать і етнокультурні розбіжності й мати відповідні можливості для відпочинку та навчання. Ви як опікун повинні бути поінформовані про стан здоров'я дитини і разом із медичним працівником стежити за станом здоров'я дитини, коли це необхідно. Ви повинні регулярно контактувати з персоналом приймального центру, щоб розуміти, чи виникають у дитини особливі потреби, і співпрацювати з метою задоволення цих потреб.

Пов'язані публікації та інструменти

Ознайомтеся з [Tool for the Assessment of Reception Conditions](#) [Інструментом EUAA для оцінки умов прийому], щоб оцінити належний рівень життя для дітей без супроводу дорослих, а також з пов'язаним документом EASO, [Guidance on Reception Conditions for Unaccompanied Children: Operational standards and indicators](#) [Рекомендації щодо умов прийому дітей без супроводу дорослих: Операційні стандарти й показники], грудень 2018 р.

Платформа [EUAA Let's Speak Asylum](#) [«Поговоримо про притулок»] — це портал, що містить довідкову інформацію для постачальників інформації та спеціалістів, які розробляють заходи з комунікаційного й інформаційного забезпечення у сфері надання притулку та прийому.

Для отримання інформації щодо об'єктів на кордонах або поблизу них див. також [FRA, Initial-Reception Facilities at External Borders: Fundamental rights issues to consider](#) [Пункти первинного прийому на зовнішніх кордонах: Питання фундаментальних прав, які треба враховувати], березень 2021 р.

3.2. Затримання незаконних мігрантів

Дітей, зокрема дітей без супроводу дорослих і розлучених з батьками, в принципі не слід затримувати з імміграційних міркувань, незалежно від їхнього правового/міграційного статусу або статусу їхніх батьків. Ініціативи Організації Об'єднаних Націй і Ради Європи спрямовані на припинення затримання дітей-мігрантів ⁽³⁸⁾.

Затримання дітей передбачено законодавством ЄС лише «як крайній захід», який застосовується у виняткових випадках, якщо «менш примусові альтернативні заходи не можуть бути ефективно застосовані» ⁽³⁹⁾. Посилаючись конкретно на дітей без супроводу дорослих, у тексті Директиви RCD стверджується, що вони «можуть бути затримані лише у виняткових обставинах. Необхідно докласти всіх зусиль для того, щоб якомога швидше звільнити затриманого неповнолітнього без супроводу дорослих» ⁽⁴⁰⁾.

⁽³⁸⁾ FRA, [European legal and policy framework on immigration detention of children](#) [Європейська правова й політична база щодо затримання дітей-мігрантів], червень 2017 р., глава 2. «Право на свободу і безпеку».

⁽³⁹⁾ Стаття 11(2) RCD.

⁽⁴⁰⁾ Стаття 11(3) RCD.

Є переконливі докази того, що затримання має глибокий і негативний вплив на здоров'я і розвиток дітей, а також може підірвати їхній психологічний та фізичний добробут і поставити під загрозу їхній когнітивний розвиток. Діти, які перебувають під вартою, піддаються ризикам депресії й тривоги, а також у них часто виявляють симптоми, характерні для посттравматичного стресового розладу, зокрема безсоння, нічні кошмари та енурез ⁽⁴¹⁾.

У виняткових випадках, коли розглядається рішення про затримання дітей, завжди треба враховувати альтернативи затриманню, надаючи пріоритет варіантам альтернативної опіки в сім'ї або іншим відповідним механізмам альтернативної опіки, визначеним компетентними органами. У Директиві RCD перераховані найпоширеніші альтернативи затриманню, не пов'язані з позбавленням волі, зокрема регулярне звітування перед владою, внесення фінансової гарантії або зобов'язання залишатися у визначеному місці, які повинні бути закріплені в національному законодавстві ⁽⁴²⁾. Цей перелік не є вичерпним. Можливе застосування інших альтернатив і більш адаптованих заходів з урахуванням конкретної ситуації дітей ⁽⁴³⁾.

Якщо у виняткових випадках дитину позбавляють волі, необхідно дотримуватися таких гарантій ⁽⁴⁴⁾:

- затримання повинно відбуватися протягом якомога коротшого періоду часу ⁽⁴⁵⁾;
- наказ про затримання має бути виданий у письмовій формі і повинен містити фактичні та юридичні підстави, на яких він ґрунтується ⁽⁴⁶⁾;
- необхідно докласти всіх зусиль, щоб звільнити затриманих дітей (зокрема дітей без супроводу дорослих) і розмістити їх у відповідному житловому приміщенні ⁽⁴⁷⁾;
- затримані діти повинні мати право на дозвілля, зокрема брати участь в іграх і розважальних заходах, які відповідають їхньому віку ⁽⁴⁸⁾;
- затримані діти ніколи не повинні утримуватися у в'язниці і повинні розміщуватися окремо від дорослих ⁽⁴⁹⁾;
- рівень життя має бути достатнім для фізичного, розумового, духовного, морального й соціального розвитку дитини ⁽⁵⁰⁾;
- затримані діти повинні мати доступ до ефективних засобів правового захисту й безкоштовного юридичного представництва ⁽⁵¹⁾.

⁽⁴¹⁾ Для отримання додаткової інформації про негативний вплив затримання на дітей див. документ Міжвідомчої робочої групи з питань припинення затримання дітей-мігрантів, [Ending Child Immigration Detention](#) [Припинення затримання дітей-мігрантів], 2016 р., та Еліс Фармер (Alice Farmer), [The impact of immigration detention on children](#) «Вплив затримання на дітей-мігрантів» у *Forced Migration Review*, 44, Центр вивчення проблем біженців, Оксфордський факультет міжнародного розвитку, Оксфордський університет, вересень 2013 р.

⁽⁴²⁾ Стаття 8(4) RCD.

⁽⁴³⁾ Приклади й найкращі практики застосування альтернатив затриманню можна знайти в базі даних Міжнародної коаліції з питань запобігання затриманням, доступній за посиланням: <https://database.idcoalition.org/>.

⁽⁴⁴⁾ Статті 9-10 RCD.

⁽⁴⁵⁾ Стаття 11(2) RCD.

⁽⁴⁶⁾ Ст. 9(2) RCD.

⁽⁴⁷⁾ Стаття 11(2) RCD.

⁽⁴⁸⁾ Стаття 11(2) RCD.

⁽⁴⁹⁾ Стаття 10(3) RCD.

⁽⁵⁰⁾ Стаття 23(1) RCD.

⁽⁵¹⁾ Стаття 5(4) [Charter of Fundamental Rights of the European Union](#) [Хартії основних прав Європейського Союзу], 26 жовтня 2012 р., 2012/C 326/02.

Крім того, окремі положення присвячені дітям без супроводу дорослих:

- необхідно докласти всіх зусиль для якнайшвидшого звільнення затриманої дитини без супроводу дорослих ⁽⁵²⁾;
- діти повинні розміщуватися, наскільки це можливо, в установах, укомплектованих персоналом і обладнаних відповідно до потреб їхньої вікової групи ⁽⁵³⁾;
- нарешті, затримання не повинно перешкоджати призначенню законного опікуна, щоб гарантувати подання заяви ⁽⁵⁴⁾.

Ваша роль як опікуна

У разі затримання дітей опікуни можуть активно допомагати дитині в призначенні адвоката або законного представника. Опікун повинен вимагати від органів влади підтвердження того, що перед застосуванням заходів затримання була проведена індивідуальна оцінка з визначенням найкращих інтересів і всіх відповідних обставин, що цей захід є крайнім заходом і що не можна застосувати альтернативні непримусові заходи.

Ви як опікун разом із адвокатом або законним представником повинні ретельно оцінити будь-які рішення про затримання дитини без супроводу дорослих, тривалість затримання і перевірити умови утримання та благополуччя дитини.

⁽⁵²⁾ Статті 9(1) і 11(3) RCD.

⁽⁵³⁾ Стаття 11(3) RCD.

⁽⁵⁴⁾ Одне з відповідних правових посилань можна знайти в преамбулі Директиви RCD, де викладено мінімальні стандарти прийому заявників. Пункт 9 преамбули Директиви RCD підкреслює важливість призначення законного опікуна для неповнолітніх без супроводу дорослих. Хоча це посилання прямо не стосується питання затримання, воно наголошує на важливості призначення законного опікуна для захисту прав дитини.

4. Етап розгляду

Після завершення реєстрації заяви про надання міжнародного захисту органи влади проведуть її розгляд. Мета етапу розгляду — визначити, чи має заявник право на міжнародний захист, тобто на статус біженця або додатковий захист.

Розгляд повинен бути завершений якомога швидше, протягом 6 місяців з моменту подання заяви або з моменту фактичної передачі заявника відповідальній державі-члену в рамках Дублінської процедури. За певних умов загальний термін у 6 місяців може бути продовжений до 15 місяців, 18 місяців і 21 місяця ⁽⁵⁵⁾.

Процес розгляду складається з таких етапів:

- етап прийнятності для розгляду (не є обов'язковим);
- особиста співбесіда;
- прийняття рішення;
- повідомлення.

4.1. Етап прийнятності для розгляду (не є обов'язковим)

Запровадження етапу прийнятності для розгляду не є обов'язковим.

Етап прийнятності для розгляду має на меті визначити, чи буде заява розглядатися по суті, тобто з огляду на причини, з яких особа залишила свою країну і звернулася за міжнародним захистом. На цьому етапі проводиться попередній розгляд з метою вирішити, чи може заява бути прийнята до розгляду.

Існує п'ять причин, з яких органи влади можуть прийняти рішення про проведення перевірки прийнятності заяви для розгляду ⁽⁵⁶⁾.

- Міжнародний захист вже було надано в іншій державі-члені.
- Застосовується концепція першої країни притулку ⁽⁵⁷⁾. Першою країною притулку є або країна, в якій заявнику було надано статус біженця, який є надалі дійсним, або країна, в якій заявник користується достатнім захистом, зокрема має захист від *примусового повернення*, і за умови, що заявник буде знову прийнятий у цій країні.

⁽⁵⁵⁾ Статті 31(3), (4) та (5) APD.

⁽⁵⁶⁾ Стаття 33(2) APD.

⁽⁵⁷⁾ Стаття 35 APD.

- Застосовується концепція безпечної третьої країни ⁽⁵⁸⁾. Безпечна третя країна — це країна, яка є безпечною ⁽⁵⁹⁾ і з якою заявник, незважаючи на те, що він не є громадянином цієї країни, має значущий зв'язок.
- Заява є подальшою заявою ⁽⁶⁰⁾ без надання нових елементів або даних.
- Член сім'ї, що знаходиться на утриманні заявника, подав заяву після попереднього надання згоди на те, щоб його справа розглядалася в межах заяви, поданої від його імені, і відсутні факти, пов'язані з ситуацією утримання, які б виправдовували окрему заяву.

Перевірка прийнятності для розгляду вимагає проведення співбесіди щодо прийнятності ⁽⁶¹⁾, за винятком випадків, коли заява вважається подальшою заявою ⁽⁶²⁾. Заявник має право на ефективний засіб правового захисту стосовно рішення щодо прийнятності для розгляду ⁽⁶³⁾. Для отримання додаткової інформації зверніться до вашого національного законодавства.

Ваша роль як опікуна

Ви як опікун повинні ознайомитися з національним законодавством і визначити, чи встановлені в законодавстві підстави прийнятності для розгляду і чи вони є потенційно застосовними до дитини, яку ви представляєте.

У разі проведення процедури визначення прийнятності ви повинні надавати підтримку органам влади та дитині, щоб сприяти процесу. Ви як опікун повинні переконатися, що процедура визначення прийнятності для розгляду враховує особливі обставини дитини без супроводу дорослих, яку ви представляєте, і будь-які особливі потреби дитини, наприклад конкретну дату і час проведення співбесіди, послуги перекладача тощо.

У разі проведення співбесіди щодо прийнятності вашим завданням є підготувати дитину до співбесіди і надати їй достатньо інформації, щоб вона зрозуміла мету процедури і почувалася невимушено. Ви повинні супроводжувати дитину на співбесіді.

Крім того, ви повинні зв'язатися з юридичним радником, якщо його вже призначено, зокрема для можливого оскарження у випадку негативного рішення щодо прийнятності для розгляду.

4.2. Особиста співбесіда

Право на особисту співбесіду

Для забезпечення справедливої процедури важливо, щоб заявнику була надана можливість пояснити ⁽⁶⁴⁾ віч-на-віч і без перешкод причину або причини, через які він

⁽⁵⁸⁾ Стаття 38 APD.

⁽⁵⁹⁾ Відповідно до критеріїв, встановлених у статті 38(1) APD.

⁽⁶⁰⁾ Стаття 33, пункт (d) APD.

⁽⁶¹⁾ Стаття 34(1) APD.

⁽⁶²⁾ Стаття 42(2) APD.

⁽⁶³⁾ Стаття 46(1), пункт (a)(ii) APD.

⁽⁶⁴⁾ Стаття 12 CRC.

був змушений залишити свою країну, і чому він не може або не хоче повернутися до країни походження або країни постійного місця проживання.

Директива APD передбачає, що заявнику повинна бути надана можливість взяти участь в особистій співбесіді по суті його заяви до того, як органи влади приймуть рішення щодо неї ⁽⁶⁵⁾.

Етап співбесіди можна пропустити лише в окремих особливих випадках, а саме, коли ⁽⁶⁶⁾:

- органи влади можуть прийняти позитивне рішення щодо статусу біженця тільки на підставі наявних доказів;
або
- заявник не здатен або не може пройти співбесіду через незалежні від нього обставини.

Співбесіда має проводитися кваліфікованим і підготовленим персоналом за допомогою перекладача (за потреби) і з урахуванням гендерних питань. Це означає, що заявник може попросити, щоб особа, яка проводить співбесіду, і перекладач були однієї з ним статі або іншої статі. Особиста співбесіда повинна проводитися відповідно до принципу конфіденційності ⁽⁶⁷⁾.

Співбесіду з дітьми треба проводити у зрозумілий для них спосіб, оскільки діти можуть бути не в змозі сформулювати свої заяви так, як дорослі ⁽⁶⁸⁾. Цілком можливо, що дитина не сама прийняла рішення покинути країну походження і може навіть не розуміти обставин, чому їй довелося виїхати. Залежно від віку, походження, досвіду і можливих травм, дітям може бути важко розповісти про те, що вони пережили. Вони також можуть відчувати недовіру або страх перед владою через враження, отримані під час втечі або перебування в країнах транзиту. З огляду на все це, діти можуть навіть не знати, чи можуть вони зіткнутися з переслідуваннями або серйозною шкодою, якщо повернуться до своєї країни.

Не виключено, що органи влади можуть прийняти рішення про призупинення або перенесення особистої співбесіди за різних обставин, зокрема в таких випадках:

- необхідно більше часу через невизначену ситуацію в країні походження, яка, як очікується, буде тимчасовою, або потрібна додаткова документація, щоб оцінити заяву;
- дитина не може бути присутньою на особистій співбесіді через проблеми зі здоров'ям;
- є проблеми у спілкуванні з перекладачем.

У разі виникнення будь-якої з цих ситуацій або інших виправданих обставин співбесіда буде перенесена згідно зі встановленою практикою ваших національних органів влади, і ви отримаєте повідомлення про нову дату співбесіди.

⁽⁶⁵⁾ Стаття 14(1) APD.

⁽⁶⁶⁾ Стаття 14(2) APD.

⁽⁶⁷⁾ Стаття 15(2) APD.

⁽⁶⁸⁾ Стаття 15(3), пункт (е) APD.

Ваша роль як опікуна

Перед співбесідою

Закон передбачає, що запрошення на співбесіду (або слухання) зазвичай надсилається дитині та її опікуну в письмовій формі. Якщо дитина виглядає глибоко травмованою або нездатною висловити свої думки, співбесіда може зашкодити їй або завадити її одужанню. У таких випадках співбесіда не повинна проводитись або її проведення має бути відкладене до того моменту, коли дитина буде в стані взяти в ній участь.

Ви як опікун можете запропонувати органам з питань надання притулку прискорити процедуру або відкласти особисту співбесіду. Це дасть дитині більше часу відпочити й відновити сили, а також підготуватися до співбесіди і пристосуватися до свого оточення, перш ніж продовжити процедуру.

Важливо, щоб ви допомогли дитині підготуватися до співбесіди й зрозуміти, що може бути придатним щодо причин її втечі, подорожі та особистої історії. Ви повинні розповісти дитині про те, яку інформацію запитуватимуть органи влади. Це може бути інформація про подорож дитини, причини для отримання притулку, хто становить небезпеку для дитини в країні походження, інформація про сім'ю, а також речі, про які важко говорити, зокрема переживання або свідчення травматичних ситуацій і медичні чи психологічні проблеми.

Після того, як дитина зрозуміла призначення співбесіди, важливо з'ясувати, чи має вона можливість безпечно зібрати інформацію, якої бракує, або потенційні документи на підтвердження своєї заяви, не наражаючи себе на небезпеку. Ви повинні оцінити, чи можна безпечно зв'язатися з членами сім'ї дитини в країні походження і чи це в інтересах дитини. Члени сім'ї можуть мати можливість надіслати документи поштою або просто допомогти дитині зібрати/підтвердити інформацію про дати певних подій чи фактів, про які може бути важливо поінформувати органи влади.

Крім того, ви повинні пояснити дитині, як і де проходитиме співбесіда, як дістатися на місце, як облаштовані кімнати, хто буде присутній під час співбесіди, скільки часу вона триватиме, що очікується від дитини, як треба вдягнутися та будь-які інші аспекти. Ви повинні відповісти на всі питання, які можуть виникнути у дитини.

Під час співбесіди

Ви як опікун повинні враховувати під час співбесіди перелічені нижче моменти.

- Співбесіда не є публічною. Звичайно, ви як опікун повинні бути присутніми під час співбесіди з дитиною. На слуханні буде присутній перекладач, який розмовляє мовою, зазначеною на етапі подання заяви, і перекладатиме те, що буде сказано.
- Ви відіграєте ключову роль у забезпеченні того, щоб особа, яка проводить співбесіду, враховувала найкращі інтереси дитини. Дитина повинна відчувати себе

спокійно. Компетентна посадова особа, що розглядає справу, і перекладач повинні мати особливо активне й емпатичне ставлення.

- Інформація та запитання мають бути сформульовані просто, зрозуміло та чітко. Розуміння дитини має бути підтверджене, оскільки деякі діти можуть боятися авторитетних осіб, не наважуватися ставити запитання або не визнавати, що вони чогось не розуміють, через свій вік, культурне походження або психологічний стан.
- Поясніть і нагадайте дитині (у зрозумілій для неї формі), що співбесіди регулюються принципом конфіденційності, а також докладно поясніть будь-які обмеження конфіденційності та винятки.
- У випадках, коли дитина пережила травму, вона може не хотіти або не мати можливості висловити свої почуття чи поділитися своєю історією. Треба шукати спеціалістів із проведення співбесід, які б використовували альтернативні методи й надавали консультації або перенаправляли дитину до відповідних служб підтримки. Ви можете попросити про перенесення слухання, якщо у дитини є проблеми зі здоров'ям, які повинні бути засвідчені, або з інших поважних причин.
- Необхідно використовувати відповідні для дітей методи співбесіди, адаптовані до віку й рівня зрілості дитини.
- Надайте дитині право ставити запитання та отримайте її згоду перед тим, як надавати інформацію іншим суб'єктам, наприклад передавати справу до інших служб.
- У випадках, коли дитину може супроводжувати на співбесіді (окрім вас як опікуна) дорослий, якому вона довіряє, дитина має обрати цю особу та дати згоду на її присутність.
- За можливості співбесіда повинна проводитись посадовою особою, що розглядає справу, і перекладачем тієї самої статі, що й дитина, або іншої статі (за бажанням дитини). Для цього дитину треба поінформувати про таку можливість і запропонувати її.
- Якщо через особливі обставини або потреби дитини (період іспитів у школі або професійно-технічному училищі чи особливо стресовий для дитини час) співбесіда не може бути проведена або має бути перенесена чи скоригована, слід докласти всіх зусиль, щоб адаптувати співбесіду до потреб дитини.
- Допмагайте особам, що проводять співбесіду, і перекладачам визначати й використовувати найдоцільніші методи для спілкування з дітьми з інвалідністю, надаючи пріоритет інклюзії та доступності.

Під час запису співбесіди

Ведеться запис кожної особистої співбесіди ⁽⁶⁹⁾, що дозволяє державі-члену ЄС мати доступ до тверджень заявника для подальшого розгляду, а також гарантує забезпечення справедливого, ефективного й об'єктивного підходу.

⁽⁶⁹⁾ Стаття 17 APD.

Запис може мати одну з таких двох форм ⁽⁷⁰⁾:

- детальний звіт, що містить усі суттєві елементи;
або
- дослівна стенограма.

Крім того, держави-члени можуть також робити аудіозапис або відеозапис особистої співбесіди. Звіт за підсумками особистої співбесіди повинен містити всі деталі й твердження заявника та бути об'єктивним, нейтральним і неупередженим.

Ви і дитина повинні бути поінформовані про зміст звіту або стенограми (якщо треба, за допомогою перекладача) і мати можливість висловити свої зауваження (наприклад, наприкінці особистої бесіди), перш ніж вас попросять підтвердити запис ⁽⁷¹⁾.

Залежно від країни, опікуну може бути дозволено робити коментарі чи зауваження наприкінці особистої співбесіди. Щоб дізнатися, чи ця практика застосовується у вашій країні, ознайомтеся з положеннями національного законодавства і за потреби скористайтесь цією можливістю.

Після співбесіди

Ви як опікун повинні зустрітись з дитиною після співбесіди, щоб обговорити її враження, чи мала вона змогу надати всю необхідну інформацію та чи є додаткові аспекти, про які вона не змогла розповісти. Ви як опікун можете попросити згоду дитини на надання органам влади будь-якої нової інформації, яку ви можете отримати.

Поінформуйте дитину про приблизний час очікування на прийняття рішення. Ви також повинні пояснити потенційні наслідки цього рішення. Так дитина знатиме, чого очікувати, і буде готовою отримати повідомлення щодо рішення. Дитина повинна знати, що в разі відмови апеляцію слід подати протягом терміну, встановленого в Директиві APD.

4.3. Процес прийняття рішення та повідомлення

Після належного розгляду заяви компетентний орган зобов'язаний видати рішення по суті заяви, яке може призвести до надання міжнародного захисту (статусу біженця або статусу допоміжного захисту) або до негативного рішення (неприйнятність, відмова чи вигнання).

Розгляд заяви

Розгляд має проводитись об'єктивно, неупереджено, із застосуванням індивідуального підходу ⁽⁷²⁾.

⁽⁷⁰⁾ Стаття 17(2) APD.

⁽⁷¹⁾ Стаття 17(3) APD.

⁽⁷²⁾ Стаття 10(3), пункт (а) APD.

Розгляд проводиться на основі заяв дитини (усних і письмових) і наявних документів, а також інформації про країну походження ⁽⁷³⁾ та інших можливих доказів (наприклад, експертних висновків, медичних і психологічних звітів). Інформація про країну походження означає інформацію про країни походження або постійного проживання заявників без громадянства, а також про країни транзиту чи повернення та про соціально-економічне становище, правове середовище, політичну й правозахисну обстановку, воєнні конфлікти й гуманітарну ситуацію в цій країні або країнах на певний момент часу. Органи влади можуть використовувати цю інформацію для підтвердження або спростування заяв дитини.

Типи рішень

Рішення першої інстанції за заявою про надання міжнародного захисту можуть бути такими:

- надати статус біженця;
- надати допоміжний захист;
- відхилити заяву.

Орган, який приймає рішення, завжди спочатку перевіряє, чи має заявник право на отримання статусу біженця, і якщо ні, то чи має він право на допоміжний захист ⁽⁷⁴⁾.

Залежно від національного законодавства, орган, який приймає рішення, може визнавати іншу форму національного захисту, засновану на гуманітарних підставах.

Повідомлення про рішення

Дитина повинна бути повідомлена про рішення своєчасно ⁽⁷⁵⁾ і мовою, яку вона розуміє або обґрунтовано повинна розуміти ⁽⁷⁶⁾. Повідомлення може бути надіслано вам як опікуну дитини.

Форма рішення

Рішення є індивідуальними ⁽⁷⁷⁾ і завжди подаються в письмовій формі ⁽⁷⁸⁾.

Якщо рішення є негативним або надає допоміжний захист (а отже, відхиляє заяву про надання статусу біженця), воно повинно містити таке:

- фактичні та юридичні підстави для прийняття рішення;
- письмові інструкції та процедурні кроки щодо того, як оскаржити це рішення ⁽⁷⁹⁾.

Кроки після прийняття рішення першої інстанції

Якщо рішенням надається статус біженця або допоміжний захист, дитина отримує доступ до низки прав, і це може вплинути на її місце проживання та іншу соціальну допомогу ⁽⁸⁰⁾.

⁽⁷³⁾ Інформаційні звіти EUAA про країну походження доступні за посиланням: <https://coi.euaa.europa.eu/>.

⁽⁷⁴⁾ Стаття 10(2) APD.

⁽⁷⁵⁾ Стаття 12(1), пункт (e) APD.

⁽⁷⁶⁾ Стаття 12(1), пункт (f) APD.

⁽⁷⁷⁾ Стаття 10(3), пункт (a) APD, з можливим винятком, викладеним у статті 11(3) APD.

⁽⁷⁸⁾ Стаття 11(1) APD.

⁽⁷⁹⁾ Стаття 11(2) APD.

⁽⁸⁰⁾ EUAA-FRA, *Practical Tool for Guardians – Introduction to international protection* [Практичний посібник для опікунів – Ознайомлення з процедурою надання міжнародного захисту], 2023.

Якщо рішення є негативним, дитина має право подати апеляцію ⁽⁸¹⁾. Дитина також може оскаржити рішення про надання допоміжного захисту, якщо вона вважає, що їй треба було надати статус біженця.

Ваша роль як опікуна

Коли рішення буде направлено вам і дитині, ви повинні супроводжувати дитину, щоб момент повідомлення про рішення пройшов максимально спокійно. Перш за все треба зустрітися з дитиною, щоб разом прочитати рішення і пояснити всі його наслідки.

Якщо рішення є позитивним і надає статус біженця або допоміжний захист, обговоріть, які наслідки це може мати для дитини, наприклад чи доведеться їй змінити місце проживання.

Залежно від країни, для подальших дій може бути призначений інший опікун, і ви більше не представлятимете інтереси дитини. У цьому разі треба переконатися, що ви, за погодженням із дитиною, передали всю інформацію новому опікуну.

Для кожної дитини необхідний довгостроковий план «тривалого рішення» в її найкращих інтересах. У такому рішенні мають враховуватися безпосередні і довгострокові потреби дитини, а також весь спектр факторів, що стосуються конкретної ситуації цієї дитини. Наприклад, після надання дитині статусу біженця в її інтересах може бути подання заяви на возз'єднання сім'ї. Ця процедура дозволить дитині подати заяву на возз'єднання та організувати приїзд батьків у місце проживання дитини. Вам треба переконатися, що в оформленні заяви про возз'єднання сім'ї надається допомога адвоката.

Ви як опікун повинні брати участь у всіх рішеннях, що приймаються органами влади щодо життя дітей, яких ви представляєте. Ви повинні переконатися, що думка дітей враховується і вони беруть участь у прийнятті рішень щодо свого майбутнього.

Якщо рішення негативне, ви повинні підтримувати дитину в цьому важкому процесі. Негативне рішення стане для дитини моментом розчарування і втрати надії. Будьте терплячими, емпатичними та проявіть розуміння. Ви повинні гарантувати безпеку дитини й запобігти будь-яким ризикам для неї, як-от вживання наркотиків або залучення до злочинної діяльності внаслідок фрустрації. Дитина може потребувати психологічної допомоги, і ви маєте сприяти їй в отриманні доступу до послуг психічного здоров'я.

У разі негативного рішення дитина може також вирішити зникнути й спробувати потрапити до іншої країни. Ви повинні пояснити всі ризики такого рішення, а також правові наслідки.

Якщо рішення є негативним або надає допоміжний захист, але не статус біженця, ви і дитина можете подати апеляцію за підтримки адвоката. Див. інформацію про ефективні засоби правового захисту в розділі [5. «Як подати апеляцію щодо негативного рішення»](#).

⁽⁸¹⁾ Стаття 46 APD.

5. Як подати апеляцію щодо негативного рішення

Заявник має право оскаржити рішення про надання допоміжного захисту (оскільки таке рішення означає відмову в наданні статусу біженця) та будь-яке негативне рішення в першій інстанції⁽⁸²⁾, а саме:

- **відмова:** рішення, за яким вважається, що в історії дитини немає обґрунтованих підстав для надання статусу біженця;
- **рішення про вигнання:** якщо органи влади дійшли висновку, що є серйозні підстави вважати, що дитина, яка досягла мінімального віку кримінальної відповідальності, скоїла, наприклад, воєнні злочини або серйозний неполітичний злочин за межами країни, в якій шукає притулку (або, у випадку допоміжного захисту, що вона становить загрозу для суспільства або безпеки держави-члена)⁽⁸³⁾;
- **рішення про визнання заяви неприйнятною**, як описано в розділі [4.1. «Етап прийнятності для розгляду \(не є обов'язковим\)»](#).

Ефективним засобом правового захисту є оскарження в суді чи арбітражному суді. Апеляцію треба подати протягом визначеного терміну, який (а також пов'язані з ними процедури) встановлено національним законодавством. У рішенні повинна бути наведена вся інформація, необхідна для здійснення доступу до процедури ефективного захисту.

Засіб правового захисту передбачає повне вивчення як фактів, так і правових норм, зокрема, якщо застосовно, перевірку потреб у міжнародному захисті. Основною гарантією для заявника є право на справедливий і публічний розгляд справи⁽⁸⁴⁾.

Держави-члени повинні встановити розумні строки й інші необхідні правила для того, щоб заявник міг скористатися своїм правом на ефективний засіб правового захисту⁽⁸⁵⁾.

⁽⁸²⁾ Стаття 46 APD.

⁽⁸³⁾ Підстави вигнання для статусу біженця та допоміжного захисту, як це передбачено [Директивою 2011/95/ЄС](#) Європейського Парламенту та Ради від 13 грудня 2011 року про стандарти кваліфікації громадян третіх країн чи осіб без громадянства як бенефіціарів міжнародного захисту, для єдиного статусу біженців чи осіб, які мають право на допоміжний захист, і для змісту наданого захисту (в новій редакції) (ОJ L 337), 20.12.2011 р.), є подібними і впливають із положень статті 1F прийнятої Генеральною Асамблеєю ООН [Convention relating to the status of refugees](#) [Конвенції про статус біженців 1951 року], Женева, 28 липня 1951 р., Організація Об'єднаних Націй, Збірник міжнародних договорів, том 189, стор. 137, і [Protocol Relating to the Status of Refugees](#) [Протоколу щодо статусу біженців], 31 січня 1967 р., Організація Об'єднаних Націй, Збірник міжнародних договорів, том 606, стор. 267.

Однак треба зазначити, що підстави для вигнання, викладені в Директиві 2011/95/ЄС щодо статусу біженців (стаття 12) та допоміжного захисту (стаття 17), не є абсолютно однаковими. Стаття 17(1) скасовує деякі вимоги щодо тяжких злочинів (стаття 17(1)(b)) і вводить додаткові підстави для вигнання (стаття 17(1)(d) і стаття 17(3)) для допоміжного захисту. У разі потреби в додаткових рекомендаціях див. EASO, [Practical Guide: Exclusion](#) [Практичний посібник: Вигнання], січень 2017 р.

⁽⁸⁴⁾ Як визначено у статті 47 прийнятої ЄС [Charter of Fundamental Rights of the European Union](#) [Хартії основних прав Європейського Союзу], 26 жовтня 2012 р., 2012/C 326/02, і статті 6 прийнятої Радою Європи [European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms](#) [Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод] зі змінами, внесеними Протоколами № 11 і 14, 4 листопада 1950 р., ETS 5.

⁽⁸⁵⁾ Стаття 46(4) APD.

За інформацією про відповідні строки та всі інші деталі зверніться до національного законодавства.

Держави-члени зобов'язані забезпечити надання безоплатної правової допомоги та юридичного представництва (за запитом) на етапі апеляції ⁽⁸⁶⁾.

Ваша роль як опікуна

Ви як опікун у разі негативного рішення щодо заяви дитини на міжнародний захист повинні переконатися, що дитина отримує відповідну підтримку.

Апеляцію треба подати протягом визначеного **строку, і ви як опікун повинні звернути увагу на кінцеві терміни.**

Ваша відповідальність як опікуна на етапі апеляції включає такі елементи.

- Переконайтеся, що дитині призначено адвоката (якщо це не було зроблено раніше), і обговоріть з нею та адвокатом додаткову інформацію, яку можна додати до апеляції. Належною практикою є присутність опікуна під час перших зустрічей дитини з адвокатом.
- Обговоріть з дитиною та адвокатом додаткову інформацію, яку можна додати до апеляції; допоможіть дитині знайти документи або зв'язатися з сім'єю, якщо це безпечно і відповідає найкращим інтересам дитини.
- Переконайтеся, що адвокат належним чином стежить за ходом справи і дотримується всіх термінів.
- Поговоріть з дитиною, щоб переконатися, що ви відповіли на всі запитання та вирішили всі проблеми, які могли виникнути у дитини.

⁽⁸⁶⁾ Стаття 20 APD.

6. Що ви можете зробити, коли ситуація розгортається не так, як очікувалося?

Ситуація може розгортатися не так, як очікувалося. Дитина може демонструвати трансгресивну поведінку, що ускладнить ваше спілкування. Особиста співбесіда може бути відкладена, або дитина має інші нагальні потреби, пов'язані зі здоров'ям, захистом чи безпекою, які можуть вплинути на час проведення співбесіди або на вашу роботу з дитиною.

Нагадування

Загалом діти дуже винахідливі й витривалі. Вони можуть подолати багато проблем, якщо відчуватимуть емпатію та підтримку. Наявність повсякденних справ і змістовної діяльності, зокрема освіти, професійної підготовки або роботи (залежно від віку), поки дитина чекає на рішення щодо своєї заяви, може значно покращити її відчуття добробуту, необхідне для повноцінної співпраці в подальших процедурах.

Пов'язані ресурси

Курси електронного навчання FRA, 2022 рік, доступні за посиланням: <https://e-learning.fra.europa.eu/>

Нижче ви можете ознайомитися з деякими поширеними ситуаціями і тим, що ви як опікун можете зробити, щоб їх розв'язати.

Недовіра дитини до органів влади та опікуна

Деякі діти можуть бути більш вразливими через відносну незрілість, несамотійність і потреби в розвитку. Інші діти можуть швидко подорослішати завдяки своєму життєвому досвіду і бути стійкими в багатьох аспектах. Діти можуть не довіряти людям, і це значною мірою залежить від їхнього минулого й особистого досвіду, особливо того, який вони отримали під час втечі, включно з травмами.

Діти, які переїжджають з однієї країни в іншу, можуть стати більш недовірливими до дорослих через свій життєвий досвід. Той факт, що дитині довелося пережити втечу з країни походження, і сам процес міграції можуть дуже негативно вплинути на добробут дитини. Відсутність батьківської підтримки або опікунів у цей емоційно і фізично стресовий період робить дітей особливо вразливими.

Діти, які прибувають до Європи, нерідко зазнавали травм і насильства не тільки в країні походження, але і під час втечі та після прибуття. Деякі з них могли мати в минулому складний досвід спілкування з владою або людьми, які, на їхню думку, мають владні

повноваження, тому їм важко повірити, що існують чиновники, які про них піклуються. Важливо не сприймати це на свій рахунок і не ображатися, якщо вони реагують на вас відсторонено або холодно. Іноді минулий досвід може ускладнити управління такими емоціями, як страх, гнів або смуток.

Діти можуть по-різному демонструвати розчарування, страх і тривогу. У той час як деякі можуть влаштувати істеричку і поводитись агресивно, інші можуть замкнутись у собі і відмовитися від спілкування. Насправді в більшості випадків це нормальна реакція на пережиті аномальні події.

Щоб надати дитині ефективну підтримку, головне — створити довірливі й позитивні стосунки. На це потрібен час. Важливо також, щоб всі інші фахівці, які працюють із дитиною, побудували позитивні стосунки з нею. Розуміння і повага поглядів дитини, її сильних сторін, потреб і цілей має вирішальне значення для розвитку позитивних стосунків. Довірливі стосунки допоможуть вам та іншим органам влади приймати рішення відповідно до найкращих інтересів дитини. Якщо дитина відчуватиме відповідальність під час прийняття рішень, вона активніше братиме участь у процесі.

Зловживання психоактивними речовинами

Деяким дітям може бути важко впоратися з реальністю, коли вони розлучені з родиною або втратили когось із членів сім'ї. Вони можуть відчувати труднощі в адаптації до нового способу життя в Європі і переживати втрату соціальних взаємовідносин. Їм може бути важко впоратися з травмою і тим, що їхні мрії про навчання у школі або працю й заробляння грошей не матеріалізуються.

Можливі ознаки зловживання наркотиками чи алкоголем: дитина не з'являється на зустрічі, виглядає замкнутою, мовчазною, сонливою або, навпаки, збудженою, більш дратівливою та/або агресивною, ніж зазвичай. Іншою ознакою може бути недостатня гігієна або зміна режиму сну й харчування. Якщо ви бачите, що дитина змінюється, або помітили, що вона зловживає психоактивними речовинами, знайдіть час поговорити з нею і продовжуйте розвивати довірливі стосунки. Ви також можете допомогти дитині звернутися до служб, які працюють із людьми, що зловживають психоактивними речовинами.

Ризик торгівлі людьми та зникнення

Діти, зокрема діти без супроводу дорослих та розлучені з сім'єю, піддаються більшому ризику стати жертвами торгівлі людьми. Ви як опікун можете ініціювати процедуру оцінювання компетентними органами конкретної ситуації дитини, інтереси якої ви представляєте, і сприяти цьому процесу. Така процедура повинна включати оцінювання ризику зникнення дитини після того, як дитина буде передана під вашу опіку. У ній мають бути визначені безпосередні ризики для безпеки, а також загрози безпеці дитини та шляхи зменшення таких ризиків, наприклад, якщо дитину буде направлено до притулку або подібного закладу.

Співпраця з органами опіки й піклування, міжнародними та громадськими організаціями, які мають досвід у сфері захисту дітей, а також їх залучення до справи спростить доступ дитини до відповідних служб і, якщо треба, отримання допомоги.

У разі зникнення дитини ваш обов'язок як опікуна — якнайшвидше повідомити про це правоохоронні органи. Крім того, національні органи влади можуть зареєструвати зникнення у відповідних міжнародних і національних базах даних, зокрема у Шенгенській інформаційній системі, створеній Регламентом (ЄС) 2018/1862⁽⁸⁷⁾, повідомленнях Інтерполу та базі даних Агентства ЄС із боротьби з міжнародною та організованою злочинністю (Європол). Якщо існують підозри, що зникла дитина могла перетнути кордон, правоохоронці повинні створити оповіщення в Шенгенській інформаційній системі.

Шенгенська інформаційна система дозволяє працівникам служб створювати не тільки «невідкладні» оповіщення про дітей, які зникли безвісти, але й «профілактичні» оповіщення в різних ситуаціях, зокрема:

- у разі існування ризику викрадення дитини одним із батьків, членом сім'ї або опікуном;
- у разі існування ризику незаконного вивезення дитини за кордон або щоб заборонити дитині подорожувати задля її захисту від ризику потрапляння в руки торговців людьми або від примушення до активної участі у бойових діях.

Пов'язане відео

EUAA, [Animation on safety rules for accompanied and unaccompanied children](#)

[Анімаційне відео про правила безпеки для дітей під супроводом дорослих і без супроводу дорослих], 2023 р.

⁽⁸⁷⁾ Регламент (ЄС) 2018/1862 Європейського Парламенту та Ради від 28 листопада 2018 року про створення, функціонування та використання Шенгенської інформаційної системи (ШІС) у сфері правового співробітництва та судового розслідування кримінальних справ, який вносить зміни до Рішення Ради 2007/533/ІНА та скасовує його, а також скасовує Регламент (ЄС) № 1986/2006 Європейського Парламенту й Ради та Рішення Комісії 2010/261/ЄС (07.12.2018, OJ L 312).

Додаток 1. Додаткові ресурси

EUAA

Доступ до процедури надання притулку та реєстрація

- EUAA, [Practical Guide on Information Provision – Access to procedure](#) [Практичний посібник із надання інформації – Доступ до процедури надання притулку], лютий 2023 р.
- EASO, [Practical Guide on Registration – Lodging of applications for international protection](#) [Практичний посібник із реєстрації – Подання заяв про надання міжнародного захисту], грудень 2021 р.

Розгляд заяви

- EUAA, [Practical Guide on Political Opinion](#) [Практичний посібник із політичних поглядів], грудень 2022 р.
- EUAA, [Practical Guide – Interviewing applicants with religion-based asylum claims](#) [Практичний посібник – Проведення співбесіди із заявниками, які подали заяву про надання притулку через релігійні переслідування], листопад 2022 р.
- EASO, [Guidance on Membership of a Particular Social Group](#) [Посібник щодо членства в окремій соціальній групі], березень 2020 р.
- EASO, [Practical Guide: Qualification for international protection](#) [Практичний посібник: Хто має право на міжнародний захист], квітень 2018 р.
- EASO, [Practical Guide: Evidence assessment](#) [Практичний посібник: Оцінювання доказів], березень 2015 р.
- EASO, [Practical Guide: Personal interview](#) [Практичний посібник: Особисте інтерв'ю], грудень 2014 р.

Ресурси, що стосуються дітей

- Анімаційні відео EASO на такі теми:
 - [Age assessment for children](#) [Про оцінку віку для дітей], 2021.
 - [Age assessment for practitioners](#) [Про оцінку віку для спеціалістів], 2020.
- EASO, [Practical Guide on Best Interests of the Child in Asylum Procedures](#) [Практичний посібник із найкращих інтересів дитини в процедурах надання притулку], 2019.
- EASO, [Practical Guide on Family Tracing](#) [Практичний посібник із розшуку сімей], березень 2016 р.
- EUAA-FRA, серія «Практичні інструменти для опікунів» на такі теми:
 - [Тимчасовий захист для дітей без супроводу, які тікають з України](#), листопад 2022 р.;
 - [Ознайомлення з процедурою надання міжнародного захисту](#), жовтень 2023 р.;
 - [Transnational procedures in the framework of international protection](#) [Транснаціональні процедури в межах міжнародного захисту] 2023.

Прийом

- EUAA, [Let's Speak Asylum Platform](#) [Платформа «Поговоримо про притулок»], 2023.
- EASO, [Guidance on Reception Conditions for Unaccompanied Children: Operational standards and indicators](#) [Рекомендації щодо умов прийому дітей без супроводу дорослих: Операційні стандарти й показники], грудень 2018 р.

FRA

FRA, [Guardianship for unaccompanied children - A manual for trainers of guardians](#) [Опіка над дітьми без супроводу дорослих – Посібник для інструкторів опікунів], 1 березня 2023 р.

FRA, [Посібник з європейського законодавства, що стосується прав дитини, видання 2022 року](#), 13 квітня 2022 р.

Матеріали електронного навчання FRA, 2022, доступні за посиланням: <https://e-learning.fra.europa.eu/>.

FRA, [Guardianship systems for unaccompanied children in the EU: developments since 2014](#) [Системи опіки над дітьми без супроводу дорослих в ЄС: зміни з 2014 року], 15 лютого 2022 р.

FRA, [Initial-Reception Facilities at External Borders: Fundamental rights issues to consider](#) [Пункти первинного прийому на зовнішніх кордонах: Питання фундаментальних прав, які треба враховувати, березень 2021 р.

FRA та Рада Європи, [Fundamental rights of refugees, asylum applicants and migrants at the European borders](#) [Основні права біженців, шукачів притулку та мігрантів на європейських кордонах], 2020.

FRA, [Handbook on European law relating to asylum, borders and immigration - Edition 2020](#) [Довідник з європейського права, що стосується притулку, кордонів та імміграції, видання 2020 року], 17 грудня 2020 р.

FRA, [Right to information – Guide for authorities when taking fingerprints for EURODAC](#) [Право на інформацію – Посібник для органів влади у процедурі зняття відбитків пальців для EURODAC], грудень 2019 р.

FRA, [Age assessment and fingerprinting of children in asylum procedures – Minimum age requirements concerning children's rights in the EU](#) [Оцінка віку та зняття відбитків пальців дітей у процедурах надання притулку – Мінімальні вікові вимоги щодо прав дитини в ЄС], 2018.

FRA та Європейська Комісія, [Guardianship for children deprived of parental care](#) [Опіка над дітьми, позбавленими батьківського піклування], 26 червня 2014 р.

Європейська мережа опікунства

Європейська мережа опікунства (EGN), [7 EGN Standards for the delivery of guardianship to unaccompanied children](#) [7 стандартів EGN для надання опіки дітям без супроводу дорослих], 2022.

Європейська мережа опікунства, [Children on the Move – A guide to working with unaccompanied children in Europe](#) [Діти на шляху – Посібник із роботи з дітьми без супроводу дорослих у Європі], лютий 2021 р.

Європейська мережа опікунства, [Pilot Assessment System for Guardianship](#) [Пілотна система оцінювання роботи опікунів], вересень 2019 р.

УВКБ ООН

УВКБ ООН, [Technical Guidance: Child friendly procedures](#) [Технічний посібник: Процедури, пристосовані до дітей], 2021.

УВКБ ООН, [Рекомендації УВКБ ООН щодо процедури забезпечення найкращих інтересів: Оцінювання та визначення найкращих інтересів дитини](#), травень 2021 р.

УВКБ ООН, [Guidelines on International Protection No. 8: Child Asylum Claims under Articles 1\(A\)2 and 1\(F\) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees](#) [Керівні принципи міжнародного захисту № 8: Клопотання про надання притулку дітям за статтями 1(A)2 та 1(F) Конвенції 1951 року та/або Протоколу 1967 року про статус біженців], 22 грудня 2009 р., HCR/GIP/09/08.

Міжнародна організація з міграції

Міжнародна організація з міграції, [Caring for unaccompanied migrant children – A foster carer training manual](#) [Догляд за дітьми-мігрантами без супроводу дорослих – Навчальний посібник для патронатних вихователів], 2022.

Міжнародна організація з міграції, «Торгівля людьми: Захист та допомога постраждалим». Самостійний курс електронного навчання доступний в [E-Campus](#).

Рада Європи

Рада Європи, [Рекомендація CM/Rec\(2022\)22](#) Комітету Міністрів державам-членам щодо принципів прав людини та керівних принципів щодо оцінювання віку в контексті міграції та Пояснювальний меморандум до неї, прийняті 14 грудня 2022 р.

Рада Європи, [Рекомендація CM/Rec\(2019\)11](#) Комітету Міністрів державам-членам щодо ефективної опіки над дітьми без супроводу дорослих і дітьми, розлученими з батьками, у контексті міграції, прийнята 11 грудня 2019 р.

Рада Європи, [How to convey child friendly information to children in migration: A Handbook for frontline professionals](#) [Як донести пристосовану до дітей інформацію до дітей у міграції: Посібник для фахівців, які працюють на першій лінії], грудень 2018 р.

Список ілюстрацій

Рисунок 1. Основні етапи процедури надання притулку.....	8
Рисунок 2. Етапи доступу до процедури надання притулку	14
Рисунок 3. Терміни доступу до процедури, передбачені статтею 6 Директиви APD.....	18

